

З нагоди ювілею – 70-річчя ДВНЗ «УжНУ» хімічний факультет вшановує своїх видатних випускників, які зробили вагомий внесок у розвиток хімічної науки та прославили наш вуз.

На хімічному факультеті ДВНЗ «УжНУ» якісну підготовку отримали багато висококваліфікованих спеціалістів, які стали провідними науковцями, професорами, керівниками відомих столичних вузів, престижних інститутів НАН України та Росії. Вони яскраво проявили себе на науково-педагогічній ниві та здобули повагу й всевітнє визнання для української науки.

Відзначаємо, що особливою гордістю нашого факультету є академік НАН України, віце-президент НАН України, директор Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського НАН України, Лауреат Республіканської комсомольської премії ім. М. Островського в галузі науки, техніки і виробництва, Почесний доктор ДВНЗ «УжНУ», доктор хімічних наук, професор Кошечко В'ячеслав Григорович; член-кореспондент НАН України, академік Української технологічної академії, Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат премії ім.Л.В.Писаржевського та премії ім.А.І.Кіпріанова НАН України, Почесний доктор ДВНЗ «УжНУ», доктор хімічних наук, професор Керча Юрій Юрійович; член-кореспондент НАН України, заступник директора з наукової роботи ІЗНХ ім. В.І. Вернадського НАН України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Заслужений діяч науки і техніки України, Почесний професор ДВНЗ «УжНУ», доктор хімічних наук, професор Пехньо Василь Іванович; член-кореспондент Академії наук СРСР, доктор хімічних наук, професор С.С.Іванчев; декан хімічного факультету Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (1986–1997 рр.), Лауреат премії ім Л.В.Писаржевського НАН України, Лауреат премії імені Тараса Шевченка Київського національного університету, почесний професор ДВНЗ «УжНУ», доктор хімічних наук, професор Сухан Василь Васильович; ректор Волинського державного університету ім. Лесі Українки (1995–2005 рр.), завідувач кафедри неорганічної та фізичної хімії Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк), Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України, академік і Лауреат нагороди Ярослава Мудрого Академії наук вищої школи України, Заслужений діяч науки і техніки України, дійсний член Нью-Йорської Академії Наук та низки галузевих академій наук України, Соросовський професор, ДВНЗ «УжНУ», доктор хімічних наук, професор Олексеюк Іван Дмитрович; ректор Мукачівського державного університету, академік Української технологічної академії, член Міжнародної кадрової академії, Відмінник освіти України, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор хімічних наук, професор Мигалина Юрій Вікентійович; почесні доктори ДВНЗ «УжНУ»: доктор хімічних наук, професор В.М. Гранчак; Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки, доктор хімічних наук, професор В.І. Станінець (Інститут органічної хімії НАН України, Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка); Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доктор хімічних наук, професор, старший науковий співробітник Магдинець Василь Васильович (Інститут хімії високомолекулярних сполук АН України (м.Київ)); почесний професор ДВНЗ «УжНУ», доктор хімічних наук, професор Б.Й. Набиванець (Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка) та ін.

Відомі науковці та педагоги хімічного факультету ДВНЗ «УжНУ»: Почесний хімік СРСР, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, доктор хімічних наук, професор Головей Михайло Іванович, доктор хімічних наук, професор

Кіш Павло Павлович, кандидат хімічних наук, доцент Смоланка Іван Васильович стали фундаторами нових наукових шкіл на кафедрах неорганічної, аналітичної та органічної хімії ДВНЗ «УжНУ». Їх учнями були підготовлені й захищені десятки кандидатських і докторських дисертацій.

Заслуженими професорами ДВНЗ «УжНУ» стали: доктори хімічних наук, професори, які зараз працюють на хімічному факультеті ДВНЗ «УжНУ»: Винахідник СРСР, Член Наукової Ради “Каталіз та його промислове використання” при АН України, Член корпусу Угорської Академії Наук, зовнішній Член Угорської Академії Наук Соболч-Сотмар-Берегського відділення, доктор хімічних наук, професор Гомонай Василь Іванович; Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор хімічних наук, професор Переш Євген Юлійович; Відмінник освіти України, Винахідник СРСР, Заслужений винахідник України, доктор хімічних наук, професор Базель Ярослав Рудольфович; завідувач кафедри екології та охорони навколишнього середовища, доктор хімічних наук, професор Чундак Степан Юрійович.

Серед наших випускників деканами хімічного факультету ДВНЗ «УжНУ» плідно працювали професори та доценти: Головей М.І. (1960-1968 рр.), Смоланка І.В. (1968-1974 рр.), Меліка Ю.В. (1974- 1980 рр.), Єршов Б.М. (1981-1986 рр., 1988-1996 рр.), Мигалина Ю.В. (1986-1988 рр.), Лендел В.Г. (з 1996р. по теперішній час).

З більш детальним переліком відомих випускників хімічного факультету ДВНЗ «УжНУ» – докторів та деяких кандидатів хімічних наук, доцентів, які обіймали посади декана та завідуючих кафедр, їх біографіями та творчим доробком можна ознайомитися нижче.

1	БАЗЕЛЬ ЯРОСЛАВ РУДОЛЬФОВИЧ
2	БАЛОГ ЙОСИП СТЕПАНОВИЧ
3	БАРЧІЙ ІГОР ЄВГЕНОВИЧ
4	БОБОНИЧ ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ
5	БОЙКО ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ
6	БУЗАШ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ
7	БУЦКО СТЕПАН СТЕПАНОВИЧ
8	ГАЛЛА ВАСИЛЬ ЮРІЙОВИЧ
9	ГЕВАЗА ЮРІЙ ІВАНОВИЧ
10	ГОЛОВЕЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ
11	ГОМОНАЙ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ
12	ЄРШОВ БОРИС МИХАЙЛОВИЧ
13	КЕРЧА ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ
14	КІШ ПАВЛО ПАВЛОВИЧ
15	КОРМОШ ЖОЛТ ОЛЕКСАНДРОВИЧ
16	КОШЕЧКО В'ЯЧЕСЛАВ ГРИГОРОВИЧ
17	МАГДИНЕЦЬ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ
18	МЕЛІКА ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ
19	МИГАЛИНА ЮРІЙ ВІКЕНТІЙОВИЧ
20	НАБИВАНЕЦЬ БОГДАН ЙОСИПОВИЧ
21	ОЛЕКСЕЮК ІВАН ДМИТРОВИЧ
22	ПЕРЕШ ЄВГЕН ЮЛІЙОВИЧ
23	ПЕХНЬО ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ
24	ПОТОРІЙ МАРІЯ ВАСИЛІВНА

25	СЕКЕРЕШ КАТЕРИНА ЮРІЇВНА
26	СМОЛАНКА ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ
27	СТАНІНЕЦЬ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ
28	СУХАН ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ
29	СУХАРЕВ СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ
30	ХРИПАК СТЕПАН МИХАЙЛОВИЧ
31	ЧУНДАК СТЕПАН ЮРІЙОВИЧ
32	ШМАНЬКО ПАВЛО ІВАНОВИЧ

БАЗЕЛЬ ЯРОСЛАВ РУДОЛЬФОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
Відмінник освіти України, Винахідник СРСР,
Заслужений винахідник України,
Заслужений професор ДВНЗ «УжНУ»

Я. Р. Базель народився 16 квітня 1956 року в смт Великий Березний Закарпатської області. У 1973 році з золотою медаллю закінчив Великоберезнянську середню школу. В 1973–1978 роках навчався на хімічному факультеті Ужгородського державного університету,

Під керівництвом професора П. П. Кіша займався дослідженням процесів комплексоутворення та екстракції плюмбуму з основними барвниками. 30 травня 1984 року у Дніпропетровському державному університеті захистив дисертацію «Комплексоутворення і екстракція свинцю з галогенід-іонами та основними барвниками», на підставі чого йому було присвоєно вчений ступінь кандидата хімічних наук. 29 лютого 2000 року в Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка Я. Р. Базель захищає докторську дисертацію «Іонні асоціати ацидокомплексів металів з основними барвниками у фотометричному аналізі та іонометрії» і у травні цього ж року йому присвоюється вчений ступінь доктора хімічних наук.

Протягом 2001-2014 років Я. Р. Базель очолював кафедру аналітичної хімії Ужгородського університету, з 2014 року по теперішній час працює професором кафедри аналітичної хімії Ужгородського університету. Я. Р. Базель є відомим спеціалістом у галузі аналітичної хімії. Його наукові інтереси стосуються спектральних та електроаналітичних методів аналізу. В останні роки займається питаннями мініатюризації, автоматизації аналітичних вимірювань, розвитком *in situ* вимірювань, а також сенсорних технологій.

На протязі 1992-2015 рр. Я. Р. Базель безперервно керує науковими держбюджетними тематиками, що проводяться на кафедрі аналітичної хімії УжНУ, керує дисертаційними та дипломними роботами. Під його науковим керівництвом кандидатами хімічних наук стали Я.І. Студеняк, Ж.О. Кормош, Р.С. Шкумбатьок, Р. Сербін, В.М. Лавра. Його перу належать близько 500 наукових праць, в тому 75 наукових статей в міжнародних журналах з високими імпаکت-факторами, що входять

до науково метричної бази WoS та Scopus. Я.Р. Базель має 23 авторські свідоцтва та патенти України на винаходи, 3 свідоцтва на рацпропозиції.

Є членом Наукової ради з проблеми «Аналітична хімія» НАН України, головою його Західного відділення, експертом Міністерства освіти та науки України, заступником голови Вченої Ради хімічного факультету УжНУ, заступником голови спеціалізованої вченої Ради при ДВНЗ УжНУ, членом редколегій фахових наукових журналів «Методи та об'єкти аналізу», «Вісник Ужгородського університету. Серія Хімія» та «Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Хімічні науки». Удостоєний почесних звань «Заслужений винахідник України» (2006 р.), «Відмінник освіти України» (2004 р.), нагороджений нагрудним знаком «Винахідник СРСР», почесною медаллю Лесі Українки, грамотами Закарпатської обласної Ради та Закарпатської обласної адміністрації.

БАЛОГ ЙОСИП СТЕПАНОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
Заслужений винахідник України, Винахідник СРСР

Балог Йосип Степанович 10.08.1947 р.н., доктор хімічних наук, професор кафедри аналітичної хімії, заслужений винахідник України.

Балог Й.С. працює в Ужгородському університеті з 1977 року: молодший і старший науковий співробітник (1977-1993), професор (з 1994 року по теперішній час). Балог Йосип Степанович є відомим спеціалістом у галузі аналітичної хімії. Його наукові інтереси стосуються спектральних та електроаналітичних методів аналізу. В останні роки займається питаннями мініатюризації, автоматизації аналітичних вимірювань, розвитком *in situ* вимірювань, а також сенсорних технологій. Протягом 1977-2015 рр.

Балог Й.С. безперервно працює виконавцем наукових держбюджетних тематик, що проводяться на кафедрі аналітичної хімії УжНУ, керує дисертаційними та дипломними роботами. Є членом спеціалізованої ради по захисту кандидатських дисертацій. Під його науковим керівництвом кандидатами хімічних наук стали М.І.Мага, В.А.Андрух, О.Г. Воронич, Д.І.Молнар, М.М.Рушак.

Йосип Степанович є автором 400 наукових праць, у тому числі 51 наукова стаття у міжнародних журналах з високими імпаکت-факторами. Брав участь у роботі численних та вітчизняних наукових форумів.

Балог Й.С. має 49 авторських свідоцтв та патентів України на винаходи, 12 свідоцтв та рацпропозицій. Його винаходи зробили суттєвий вклад у розв'язання низки технологічних та екологічних проблем (моніторинг довкілля, нові матеріали). Розроблені ним методики впроваджені у багатьох лабораторіях і використовуються при аналізі сплавів, високочистих, напівпровідникових та надпровідних матеріалів, біологічних зразків, об'єктів навколишнього середовища.

Відзначений почесним званням «Заслужений винахідник України», нагороджений нагрудним знаком «Винахідник СРСР».

БАРЧІЙ ІГОР ЄВГЕНОВИЧ
доктор хімічних наук, професор
завідувач кафедри неорганічної хімії

Народився 20 листопада 1961 р. в м. Мукачево Закарпатської області. Середню освіту здобув в Ужгородській СШ № 3, яку закінчив у 1979 р., і продовжив навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету. У 1984 р. отримав диплом з відзнакою про вищу освіту та рекомендацію до вступу в аспірантуру. Протягом 1984-1987 р.р. І.С.Барчій навчався в аспірантурі при кафедрі хімії твердого тіла і напівпровідників УжДУ. Проводив дослідження фізико-хімічної взаємодії, умов фазоутворення та росту монокристалів складних талійвмісних халькогенідів. 25 квітня 1989 р. в Інституті загальної та неорганічної хімії ім.М.С.Курнакова АН СРСР (м.Москва) захистив дисертацію "Взаємодія в системах $Ti-B^{IV}(B^V)-C^{VI}$ ($B^{IV} - Ti$, $B^V - Sb$, Bi , $C^{VI} - S$, Se , Te), одержання і властивості монокристалів сполук, що утворюються" і здобув вчений ступінь кандидата хімічних наук.

Після завершення навчання в аспірантурі працював спочатку молодшим, а згодом старшим науковим співробітником Проблемної науково-дослідної лабораторії синтезу і комплексних досліджень властивостей нових напівпровідникових речовин складного складу Ужгородського університету. З 1993 р. займався науково-педагогічною діяльністю на посадах асистента кафедри хімії твердого тіла і напівпровідників УжДУ, а з 1995 р. працював доцентом кафедри неорганічної хімії Ужгородського університету. 25 червня 1998 р. присвоєно вчене звання доцента.

24 березня 2005 р. в Інституті загальної та неорганічної хімії НАН України ім.В.І.Вернадського захистив докторську дисертацію "Складні галогенхалькогеніди в системах на основі Tl , K , Rb , Cs : фазові рівноваги, одержання та властивості сполук" за спеціальністю 02.00.01 – неорганічна хімія і здобув вчений ступінь доктора хімічних наук. З квітня 2005 р. працює професором кафедри неорганічної хімії УжНУ. У 2007 році присвоєно вчене звання професора.

У 2011 році обраний на посаду завідувача кафедри неорганічної хімії УжНУ.

Головним напрямком наукових досліджень є фізико-хімічний аналіз взаємодії в багатокомпонентних системах, вивчення умов фазоутворення складних двокатіонних та двоаніонних галогенхалькогенідних та халькогенідних сполук, вибір раціональних складів та оптимальних умов вирощування монокристалів даних сполук, вивчення їх фізико-хімічних, електрофізичних та оптичних властивостей. Ним розроблена нова

методика дослідження фізико-хімічної взаємодії у багатокомпонентних системах, яка поєднує класичні методи фізико-хімічного аналізу і сучасні методи математичного моделювання на ЕОМ, що дало можливість вперше побудувати просторові діаграми стану цілого ряду квазіпотрійних систем. За роки наукової-педагогічної діяльності опубліковано 312 праці, серед яких монографій – 1, навчально-методичних і методичних посібників – 18, статей – 122 у провідних закордонних та вітчизняних наукових журналах, патентів України – 19

Барчій І.Є. є членом Координаційної ради НАН України з проблем неорганічної хімії, експертом Міністерства освіти і науки України з хімії, членом Вченої ради хімічного факультету, членом редакційної колегії міжнародного наукового журналу “Chemistry of metals and alloys” та Наукового вісника Ужгородського університету (Серія «Хімія»), членом спеціалізованої вченої ради К 61.051.03 по захисту кандидатських дисертацій.

БОБОНИЧ ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ

доктор хімічних наук,
старший науковий співробітник,
Лауреат Премії імені Л.В.Писаржевського НАН України

Ф.М. Бобонич народився 12 жовтня 1943 року в с. Вучкове Міжгірського району Закарпатської області. У 1960 році закінчив середню школу в смт. Міжгір'я і поступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету. В 1962-1965 роках перебував на строковій військовій службі. Диплом про вищу освіту та направлення в аспірантуру отримав у 1969 році.

Протягом наступних трьох років Ф.М.Бобонич навчався в аспірантурі Інституту фізичної хімії імені Л.В.Писаржевського АН України. Під керівництвом професора Неймарка І.О. займався дослідженням фізико-хімічних властивостей синтетичних цеолітів типу фожазиту. 22 березня 1973 року в цьому ж інституті захистив дисертацію “Дослідження активних центрів синтетичних фожазитів методом спектрального зонду” і здобув учений ступінь кандидата хімічних наук.

Трудову діяльність Ф.М.Бобонич розпочав 1 листопада 1972 року на посаді інженера ІФХ АН України. У квітні 1974 року займає посаду молодшого, а згодом старшого та провідного наукового співробітника. З листопада 1993 року завідує лабораторією цеолітних композиційних матеріалів ІФХ НАН України.

Ф.М. Бобонич є відомим спеціалістом у галузі адсорбції, йонного обміну та каталізу. Він провів фундаментальне дослідження залежності фізико-хімічних властивостей мікропористих кристалічних алюмосилікатів – цеолітів від хімічного складу та структури їх каркасу. Встановив і кількісно охарактеризував взаємозв'язок між параметрами пористої структури (частка вільного об'єму, сорбційний об'єм, ефективний діаметр внутрішньокристалічних каналів, уявна та істинна щільність кристалів) та хімічним складом цеолітів. Виявив визначальний вплив на термостійкість цеолітів катіонної густини кристалів, з'ясував залежність термостійкості від природи обмінних катіонів.

Ним встановлені закономірності трансформації рядів селективності обміну катіонів цеолітами в залежності від їх хімічного складу та теоретичної обмінної ємності. Показаний взаємозв'язок між ентальпіями іонообмінних реакцій цеолітів та закономірностями змінювання ентропій при перебігу таких реакцій. З'ясовані закономірності трансформації рядів йонообмінної селективності цеолітів для випадку

обміну м'яких і жорстких катіонів-кислот. Показана визначальна роль переносу води в селективності сорбції катіонів на цеолітах з високою гідрофільністю. Встановлені кореляції застосовані для цілеспрямованого добору та синтезу ефективних іонообмінників для очищення водних розчинів від катіонів перехідних металів та водопом'якшення.

Ф.М. Бобонич розробив методи апріорного розрахунку ізотерм та енергетичних характеристик адсорбції молекул різних речовин на мікропористих сорбентах за даними про фізико-хімічні властивості адсорбтивів, щільність та хімічний склад каркасу сорбентів цеолітового типу, показав ефективність запропонованих методів розрахунку для неемпіричного добору сорбентів, ефективних у розділенні молекул, глибокому осушуванні газових сумішей, в системах для утилізації низькопотенціального тепла тощо.

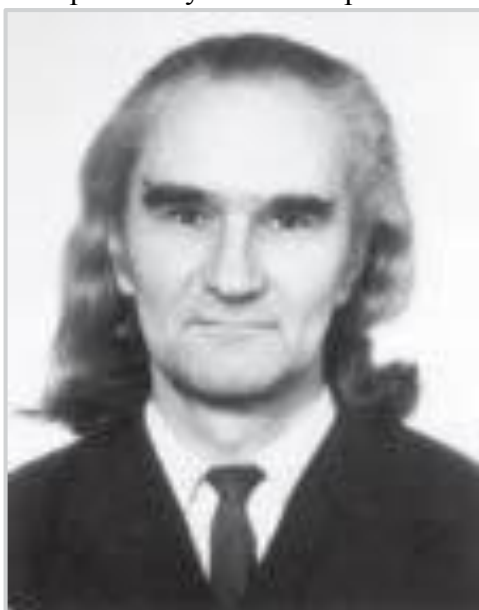
Федір Михайлович провів детальне дослідження можливості створення на основі природних цеолітів Закарпаття ефективних каталізаторів процесів гідроізомеризації н-гексану, селективного каталітичного відновлення оксидів азоту вуглеводнями, крекінгу кумолу, синтезу диметилового ефіру, окиснення водню, розкладу озону тощо.

19 січня 1993 року в Інституті фізичної хімії НАН України Ф.М.Бобонич захистив дисертацію "Закономірності впливу хімічного складу на термостійкість, іонообмінні і адсорбційні властивості цеолітів", на підставі чого йому 29 квітня 1993 року присвоюється вчений ступінь доктора хімічних наук. 17 січня 2001 року він затверджується у вченому званні старшого наукового співробітника.

Ф.М. Бобонич є автором 115 наукових праць та 8 винаходів. Під його керівництвом виконала і захистила кандидатську дисертацію Ю.Г.Волошина. Він входить до складу Спеціалізованої Вченої Ради ІФХ НАН України, редколегії журналу "Каталіз и нефтехимия". У складі творчого колективу вчених ІФХ НАН України за цикл робіт з розробки наукових основ цілеспрямованого синтезу та модифікування цеолітів (молекулярних сит) він 18 березня 1998 року стає Лауреатом премії імені Л.В. Писаржевського НАН України.

БОЙКО ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

доктор хімічних наук,
старший науковий співробітник

В.М.Бойко народився 27 березня 1941 року в м. Ундур-Хан Монгольської Народної Республіці. У 1958 році закінчив середню школу в м. Ужгород Закарпатської області і до 1963 року продовжував навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету.

У 1966-1969 роках Володимир Миколайович навчався в аспірантурі Інституту органічної хімії АН УРСР (м. Київ), де під керівництвом доктора хімічних наук, професора Ягупольського Л.М. займався хімією фтороорганічних сполук. 6 січня 1971 року в цьому ж інституті захистив дисертацію "Реакції конкурентного нуклеофільного заміщення в ароматичних сполуках із фторвмісними замісниками" і здобув вчений ступінь кандидата хімічних наук.

З 1969 року В.М.Бойко працює інженером, молодшим науковим співробітником відділу хімії фтороорганічних сполук Інституту органічної хімії АН УРСР. 20 лютого 1978 року обирається на посаду старшого наукового співробітника. У відповідному вченому званні затверджений 14 січня 1981 року.

В.М.Бойко є фахівцем у галузі фтороорганічної хімії, а також теорії і практики нуклеофільного ароматичного заміщення. Він розробив новий метод синтезу арилперфтороалкілсульфідів на базі відкритої ним реакції іон-радикального перфтороалкілювання ароматичних, аліфатичних та гетероциклічних тіолів перфтороалкілгалогенідами. На підставі детально вивчених конкурентних реакцій нітроарилтрифторометилсульфонів, нітрогалогенсульфонів та SO_2CF_3 сульфоксимідів з нуклеофільними агентами виявлені нові властивості електроноакцепторних груп (NO_2 , SO_2CF_3 та суперсильної $\text{CF}_3\text{S}(\text{O})=\text{NSO}_2\text{CF}_3$), коли вони виступають в якості активаторів реакцій ароматичного нуклеофільного заміщення. Виявлено, що під впливом фторовмісних замісників, на відміну від NO_2 , в ароматичній молекулі утворюється жорсткий реакційний центр, до якого прямують сильно основні, слабополяризовні нуклеофільні агенти. В той же час нітрогрупа утворює м'який реакційний центр.

Всупереч думці, що існувала, доведено, що ароматичні та гетероциклічні сполуки, активовані тільки групами SO_2CF_3 , здатні утворювати аніонні σ -комплекси при взаємодії з багатьма типами нуклеофільних агентів. Це спростувало існуюче

твердження про винятковість нітрогрупи в утворенні таких комплексів, а також в реалізації двостадійного механізму нуклеофільного заміщення. В серії 1-Х-3,5-біс(SO₂CF₃)бензолів вивчено реакції нуклеофільного мета-заміщення Х, виявлена відмінність цих процесів від аналогічних реакцій пара-похідних. На прикладі 3,5-біс(SO₂CF₃)нітробензолу доведено, що незважаючи на те, що нуклеофільний агент перш за все приєднується по 2,4-положеннях кільця, заміщення нітрогрупи відбувається не за внутрішньомолекулярним, як здавалось, а виключно за міжмолекулярним механізмом.

19 вересня 2002 року в Інституті органічної хімії НАН України (м. Київ) В.Н.Бойко захистив дисертацію “Синтез арилперфтороалкілсульфідів, арилперфтороалкілсульфонів та їх реакції з нуклеофільними агентами” на здобуття вченого ступеня доктора хімічних наук. Він є автором 57 наукових праць, 21 винаходу. Виступав з доповідями на наукових конференціях в Україні, Росії і Німеччині. Під його керівництвом кандидатами хімічних наук стали Г.М.Щупак, Н.В.Ігнат’єв та І.В.Гогоман.

БУЗАШ ВОЛОДИМИР МИХАЙЛОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

В.М.Бузаш народився 10 січня 1944 року в с. Руське Поле Тячівського району Закарпатської області.

У 1961 році закінчив Хустську школу-інтернат і поступив на хіміко-технологічний факультет Київського політехнічного інституту. З 1967 до 1969 року навчався в аспірантурі на кафедрі основного органічного і нафтохімічного синтезу КПІ, де під керівництвом Ф.М.Степанова проводив наукові дослідження в галузі хімії адамантану та інших каркасних поліциклічних сполук.

Випускник аспірантури КПІ В.М.Бузаш з вересня 1969 року працює асистентом кафедри загальної та неорганічної хімії Ужгородського державного університету. 30 жовтня 1979 року в Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР (м. Київ) захищає виконану під керівництвом С.С.Буцка дисертацію «Координаційні сполуки 3d-елементів з біциклічними лігандами» на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук.

15 грудня 1986 року В.М.Бузаш обирається на посаду доцента кафедри неорганічної хімії та виробничої екології УЖДУ, а 28 лютого 2002 року затверджується у цьому вченому званні.

Володимир Михайлович є спеціалістом у галузі хімії координаційних та біологічно активних сполук, природоохоронних технологій. Ним синтезовані і досліджені координаційні сполуки 3d-металів з аlicиклічними та аліфатичними дикарбоновими кислотами, їх гідразидами, гідроксамовими кислотами та N-заміщеними амідінїтїосульфатами. Серед них виявлені речовини з високим рівнем бактерицидної, бактериостатичної, фунгіцидної, антидотної, рістрегулюючої дії. Новинки захищені 35 авторськими свідоцтвами та патентами.

З 1984 року В.М.Бузаш займається розробкою природоохоронних технологій та їх впровадження у виробництво. Серед них заслуговують на увагу технологічні процеси регенерації залізо-хлоридних, мідно-хлоридних та мідно-аміачних травильних розчинів, вилучення міді із відпрацьованих мідьвміщуючих технологічних розчинів, знешкодження сполук хрому(IV) та хрому(III) у відпрацьованих технологічних розчинах, регенерація розчину аміачного промивання плат друкованого монтажу, високоефективні водозливні та практично беззалишкові флюси для паяння міді та її сплавів.

У полі наукових інтересів В.М.Бузаша є пошук шляхів створення альтернативних вкрай небезпечним ціанідним розчинам розчинників для травлення коштовних металів та їх сполук із елементів електронного брухту.

Багато сил Бузаш В.М. приклав тематиці раціонального використання природних ресурсів Закарпаття. Йому належать розробка способів одержання екстрактів із лікарської рослинної сировини, на основі яких розроблено технології випуску БАД до раціону харчування людини, бальзами «Легенда Карпат», «Щедрість Карпат» та ін., на які отримано патенти України на винахід.

В.М.Бузаш є автором та співавтором понад 130 наукових праць.

БУЦКО СТЕПАН СТЕПАНОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

Серед імен працівників, які залишили глибокий слід в історії Ужгородського національного університету, почесне місце належить і Степану Степановичу Буцку, колишньому завідувачу кафедри загальної та неорганічної хімії хімічного факультету тодішнього УжДУ.

Буцко С.С. народився 3 червня 1930 року в м. Мукачево Закарпатської області. У 1948 році закінчив Мукачівську СШ №1 і продовжив навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету, а в 1953 р. отримав диплом хіміка.

У листопаді 1953 року С.С.Буцко вступив до аспірантури Інституту фізичної хімії ім. Л.В.Писаржевського АН УРСР де під керівництвом професора Дайна Б.Я. займався дослідженням окисно-відновних властивостей хлорофілу. Під час цього дослідження ним був одержаний новий тип комплексних сполук цього пігменту фотосинтетичного препарату.

У 1962 році захистив дисертацію «Темнові та фотохімічні взаємодії хлорофілу з солями заліза» на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук.

З 1963 року С.С.Буцко працює на посаді старшого викладача кафедри загальної та неорганічної хімії Ужгородського державного університету. В цьому ж році переводиться на посаду доцента. В 1964-1966 роках викладає хімію в Університетському Коледжі м. Кейп-Кост (Республіка Гана).

З 1966 року Степан Степанович очолює кафедру загальної та неорганічної хімії Ужгородського університету. Під його керівництвом на кафедрі формується новий напрямок наукових досліджень у галузі координаційної хімії, розпочинається спеціалізація студентів старших курсів з неорганічної хімії, а в 1968 році при кафедрі відкривається аспірантура. Під його керівництвом виконали і захистили кандидатські дисертації Бузаш В.М., Добрянська Л.П., Чундак С.Ю., Шманько П.І.

Ці дослідження принесли заслужену славу Ужгородській школі комплексистів та її науковому керівнику С.С.Буцку.

У 1973-1975 роках С.С.Буцко працює старшим референтом відділу науково-технічної інформації Будинку радянської науки та культури у м. Будапешт.

З 1980 року Степан Степанович обіймає посаду доцента кафедри загальної та неорганічної хімії, яка пізніше перетворилась на кафедру хімічної технології і виробничої екології. В цей час С.С.Буцко займається розробкою екологічно чистих

технологій переробки природних ресурсів Закарпаття, зокрема алунітів Берегівського району. В цьому напрямку досліджень він теж залишив помітний слід.

С.С.Буцко є відомим спеціалістом у галузі фотохімії, координаційної хімії, біонеорганічної хімії та хімічних проблем екології. Він є автором 114 наукових праць, 6 винаходів. Обирався членом Наукової ради з неорганічної хімії АН СРСР, Наукових рад АН України з неорганічної хімії, хімічної кінетики та будови речовин, хімії поверхні та технології модифікування дисперсних оксидів, Науково-методичної ради з хімії Мінвузу України, Науково-технічної Ради «Хімічні проблеми екології», обирався головою Закарпатського обласного відділення Українського хімічного товариства.

ГАЛЛА ВАСИЛЬ ЮРІЙОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

Василь Юрійович Галла – один із творців науково-виробничого колективу в університеті, в якому успішно поєднувалися генерація нових ідей по розробці природоохоронних технологій та їх успішне впровадження у виробництво на багатьох промислових підприємствах України та колишнього СРСР. В ньому поєднуються здібності керівника і вченого та велика особиста працездатність.

В.Ю. Галла народився 1 січня 1928 року в с. Великі Лучки Мукачівського району Закарпатської області. У 1947 році закінчив Ужгородську СШ № 1 і до 1952 року навчався на хімічному факультеті Ужгородського державного університету. У 1970 році В.Ю. Галла в Інституті історії природознавства АН СРСР (м. Москва) захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

У 1973-1984 роках В.Ю. Галла займається науково-педагогічною роботою на хімічному факультеті УЖДУ, очолюючи кафедри аналітичної хімії, неорганічної хімії, неорганічної хімії та виробничої екології. У квітні 1975 року він затверджується у вченому званні доцента. У 1987-1989 роках виконує обов'язки професора кафедри неорганічної хімії та виробничої екології, а в 1989-1999 роках працює на посаді головного наукового співробітника науково-дослідного сектора Ужгородського університету.

В.Ю. Галла є спеціалістом у галузі історії хімії та виробничої екології. Під його керівництвом разом з доцентом кафедри неорганічної хімії та виробничої екології Бузашом В.М. розроблені технології регенерації залізо- та міднохлоридних, мідноаміачних травильних розчинів плат друкованого монтажу, сірчаноокислотних травильних розчинів окалини сталюного прокату (труб, металевих виробів), виготовлення екологічно безпечних флюсів для паяння плат друкованого монтажу, переробка вторинного поліетилену, утилізації міді та хрому із відпрацьованих хромвміщуючих електролітів та промивних вод, комплексної та безвідходної переробки відпрацьованих свинцевих акумуляторів.

Загалом творчому колективу, який очолював Василь Юрійович вдалося впровадити у виробництво понад 26 технологічних процесів, захищених відповідними патентами та авторськими свідоцтвами. Згадані технології були здані в експлуатацію на 18 промислових підприємствах Закарпаття, України, Росії та Латвії, що дозволило суттєво покращити екологічну ситуацію навколо цих підприємств.

Завдяки досягненням в області розробки і впровадженню у промислове виробництво природоохоронних технологій очолювану Галлою В.Ю. кафедру загальної та неорганічної хімії УжДУ у 1987 році було перейменовано на кафедру неорганічної хімії та виробничої екології, яка на той час стала однією з перших в Україні екологічного профілю.

Таким чином, наукова діяльність В.Ю.Галли у стінах нашого університету дала потужний поштовх розвитку екологічних ідей на Україні, які дозволили реалізувати численні природоохоронні технології і започаткувати підготовку і випуск висококваліфікованих фахівців в галузі виробничої екології.

В.Ю. Галла є автором 70 наукових праць, монографії «Химия и химическая промышленность Венгерской народной республики», 14 винаходів, один з яких запатентовано у 18 країнах світу. Він нагороджений 4 орденами «Знак пошани» та медаллю «За трудову доблесть».

ГЕВАЗА ЮРІЙ ІВАНОВИЧ

доктор хімічних наук,
старший науковий співробітник,
кращий винахідник Академії наук України 1992 року,
Київський національний торговельно-економічний університет

Ю.І.Геваза народився 24 травня 1945 року в смт.Перечин Закарпатської області. У 1963 році закінчив Перечинську середню школу і поступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету. У 1968 році разом з дипломом про вищу освіту одержав направлення в аспірантуру.

Наступні три роки Ю.І.Геваза навчався в аспірантурі у відділі механізмів органічних реакцій Інституту органічної хімії АН України (м.Київ). Під керівництвом професора Станинця В.І. займався дослідженням реакцій електрофільної внутрішньо молекулярної циклізації ненасичених сполук. У травні 1972 року в Інституті органічної хімії АН України захистив дисертацію “Вплив природи функціональних груп ненасичених сполук на швидкість їх галогенциклізації” на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

З січня 1972 року Ю.І.Геваза працює на дослідному виробництві Інституту органічної хімії АН України. Пройшов шлях від інженера-хіміка до начальника центральної заводської лабораторії, а в 1992 році обирається директором виробництва. У липні 1992 року захищає дисертацію “Йодування функціонально заміщених олефінів” і здобуває вчений ступінь доктора хімічних наук.

Наукова діяльність Ю.І.Гевази спрямована на детальне вивчення реакцій електрофільної внутрішньо молекулярної циклізації ненасичених сполук, зокрема участі в цих реакціях різних електронодонорних груп, дослідження кінетики та механізмів реакцій, впливу структури ненасичених сполук і природи електрофільного реагенту на напрям протікання реакцій (регіо-, стерео- та хемоселективність), дослідження фізіологічної активності гетероциклічних сполук тощо.

Юрій Іванович плідно працює над пошуком та розробкою технологічних процесів одержання різних фізіологічно-активних речовин, які знайшли практичне застосування у медицині, ветеринарії, сільському господарстві, машинобудуванні та інших галузях народного господарства. За його участю були розроблені технології одержання субстанцій відомих лікарських засобів: Етонію, Декаметоксину, Амбену, Бемітилу, біоцидного препарату “Вазин”, який використовується для захисту мастильно-

охолоджуючих рідин від біоушкодження, антимікробного препарату “Карбоцид”, технологія виробництва якого була впроваджена на Перечинському лісохімічному заводі, препарату “Антинакіпін”, який запобігає утворенню накипу на поверхнях водонагрівних установок.

Ю.І.Геваза є співавтором монографії “Електрофільна внутрішньо молекулярна циклізація олефінів”, понад 130 наукових праць, винаходів. Постановою президії Академії наук України, Центрального комітету профспілки працівників АН України, Республіканської ради товариства винахідників і раціоналізаторів України від 3 липня 1992 року йому присвоєно звання “Кращий винахідник Академії наук України”.

З вересня 1999 року Ю.І.Геваза працює професором кафедри хімії Київського національного торговельно-економічного університету.

ГОЛОВЕЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

доктор хімічних наук, професор
Почесний хімік СРСР,
Лауреат Державної премії України
в галузі науки і техніки (2000 р.)

Михайло Іванович Головей – відомий український вчений у галузі неорганічної, фізичної хімії, кристалохімії, хімії твердого тіла, є провідним спеціалістом із матеріалознавства функціональної електроніки. В місті Ужгороді ним створено наукову школу хіміків-матеріалознавців із розробок фізико-хімічних основ і технології одержання складних хімічних сполук як матеріалів функціональної електроніки.

М.І.Головей народився 27 жовтня 1925 року в багатодітній селянській сім'ї, в селі Сімер Перечинського району Закарпатської області. Початкову освіту здобув в Сімерській народній школі (1932–1937 рр.) та в Перечинській горожанській школі (1937–1941 рр.). З перших днів звільнення Закарпаття він бере активну участь у громадському та політичному житті рідного краю. У 1947–1948 роках закінчує підготовчі курси при Ужгородському державному університеті і, здавши екстерном екзамен на атестат зрілості при СШ №1 м. Ужгорода, в 1948 році вступає на хімічний факультет Ужгородського університету. У 1953 році Головей М.І. закінчує з відзнакою університет і продовжує навчання в аспірантурі при кафедрі фізичної і колоїдної хімії.

У подальшому наукова та науково-організаційна діяльність М.І.Головея була пов'язана з рідним університетом. В ній можна виділити три основні етапи. Перший з них (1952–1959 рр.) стосується навчання в університеті, аспірантурі та перших років після аспірантури і пов'язаний з науковою тематикою кафедри фізичної та колоїдної хімії УжДУ у галузі кінетики та каталізу. Під керівництвом професора П.М.Стадника. Він провів серію досліджень по каталітичному окисненню водню, спиртів та вуглеводнів. Написав кандидатську дисертацію на тему: “Каталітичне окислення метанолу із використанням “гартування””, яку захистив у 1958 році в Інституті фізичної хімії АН УРСР. На розроблену в дисертації методику одержано перше в УжДУ авторське свідоцтво. Після закінчення аспірантури М.І.Головея було залишено на роботі на кафедрі, де він працював на посадах асистента та старшого викладача.

У 1960 році М.І.Головея було обрано доцентом кафедри аналітичної та неорганічної хімії і призначено деканом хімічного факультету (до червня 1968 р.р.). Цей період можна виділити як другий етап творчої діяльності, коли особливо проявляються його організаторські, педагогічні та наукові здібності. Завдяки його ініціативі за три роки набір на хімічний факультет зростає з 50 студентів в рік (25 на денну і 25 на вечірню форму навчання) до 125 (75 на денну і 50 на вечірню). Для підготовки викладацьких кадрів, необхідних для перспективного хімічного факультету суттєво розширяється аспірантура, а для покращення якості підготовки студентів в 1961 році він організує читання спецкурсу “фізико-хімічні методи дослідження” та лабораторію для виконання спецпрактикуму з цього спецкурсу для всіх спеціалізацій студентів. У 1963 році М.І.Головей засновує на факультеті кафедру загальної і неорганічної хімії, якою завідує до 1966 року. Враховуючи появу нової галузі в хімічній науці – “хімію напівпровідників”, – в 1964 році вперше серед хімічних факультетів університетів України він організовує в УжДУ спеціалізацію студентів з хімії напівпровідників, а в 1966 році з такою назвою і кафедру, перейменовуючи її з часом в кафедру “хімії твердого тіла і напівпровідників”, якою завідує до 1976 року. Ідея організації такої кафедри і нового наукового напрямку у нього виникає ще у 50-і роки, коли він захопився питанням адсорбції і каталізу на напівпровідниках. Творчо опрацювавши ідеї Н.О.Горюнової, М.І.Головей на основі електронної будови атомів та їх розміщення в Періодичній системі, а звідси і передбачуваного характеру хімічної взаємодії розробляє чітку систему одержання складних напівпровідникових речовин у вигляді полі- і монокристалів, тонких плівок та склоподібних матеріалів. Для проведення експериментальних досліджень в цій галузі ним було створено ряд нових навчальних та наукових лабораторій, зокрема, лабораторій по одержанню особливо чистих речовин та їх аналітичного контролю; синтезу складних сполук та одержанню їх у вигляді моно- та полікристалів, склоподібних та тонкоплівочних матеріалів; дослідженню їх структури (рентгенофазовий та рентгеноструктурний аналізи), термодинамічних, термографічних та електрофізичних параметрів одержуваних речовин. Необхідно підкреслити, що саме в цей період (1960–1976 рр.) зусиллями М.І.Головея в УжДУ був сформований самостійний науковий напрямок у галузі складних напівпровідникових матеріалів.

Для більш швидкого розвитку започаткованого наукового напрямку та обміну досвідом М.І.Головей встановлює тісні контакти з провідними спеціалістами в цій галузі ряду наукових закладів СРСР, куди часто направляє на стажування студентів, аспірантів та співробітників. Добре розуміючи, що без глибоких фізичних досліджень одержані матеріали не знайдуть практичного застосування, він встановлює тісні контакти з кафедрою фізики напівпровідників, якою завідував проф.Д.В.Чепур. Так під керівництвом М.І.Головея було підготовлено ряд спеціалістів-матеріалознавців, разом з якими одержано десятки складних речовин, що представляють інтерес як матеріали функціональної електроніки. За результатами розроблених методик кафедра заключає госпдоговори з багатьма організаціями на значні суми, чим поповнює бюджет університету, а кількість співробітників кафедри в 1975 році зростає до 135 чоловік. У 1972 році при кафедрах фізики напівпровідників та хімії твердого тіла і напівпровідників створюється проблемна лабораторія по одержанню і дослідженню складних напівпровідників, в якій М.І.Головей обіймає посаду наукового керівника хіміко-технологічного відділу. Ця лабораторія і стала базою для відкриття в 1992 році при УжДУ Науково-дослідного інституту фізики і хімії твердого тіла. Узагальнюючи проведені дослідження, М.І.Головей в 1974 році в Інституті проблем матеріалознавства ім.І.М.Францевича АН УРСР блискуче захищає докторську дисертацію на тему:

“Дослідження в галузі потрійних халькогенідів систем $A^I(A^{II})-B^Y-C^{VI}$ ”, а в 1976 році йому присуджено наукову ступінь професора.

Одержанням матеріалів, перспективних для проблем функціональної електроніки, технологія яких розробляється на кафедрі хімії твердого тіла і напівпровідників Ужгородського університету, зацікавилася Міністерство хімічної промисловості та керівники Всесоюзного науково-дослідного інституту монокристалів з м. Харкова, що сприяло створенню в липні 1976 року в м. Ужгороді науково-дослідної спецлабораторії нелінійних і електрооптичних кристалів ВНДІ монокристалів. Начальником цієї лабораторії призначається М.І.Головей, при цьому він одночасно залишається професором створеної ним в університеті кафедри. За розробленим М.І.Головеєм чітким планом структури лабораторії, при безпосередній участі у його виконанні, опираючись на молодь – своїх учнів, за короткий час було створено всі необхідні умови для успішного виконання наукових досліджень. Саме з цією лабораторією, а в подальшому – і з відділом оптичних матеріалів квантової електроніки Інституту електронної фізики НАН України пов'язаний третій етап наукової діяльності М.І.Головея – етап продовження наукових досліджень в галузі складних халькогенідних матеріалів, розробка фізико-хімічних основ і технологій одержання монокристалів та тонких плівок халькогенідних та кисневих сполук як функціональних матеріалів акустооптики і нелінійної оптики, оптоелектроніки, напівпровідникової і лазерної техніки та дозиметрії. Протягом десяти років існування спецлабораторії нелінійних і електрооптичних кристалів вдалося виконати низку урядових постанов по розробці і впровадженню в практику технології одержання нових монокристалів для потреб нелінійної оптики, акустооптики й електрооптики, захисних і просвітлюючих та інтерференційних покриттів оптичних елементів лазерної техніки (зокрема для потужних технологічних лазерів). В 1986 році лабораторія переведена в Ужгородське відділення Інституту ядерних досліджень АН України. За пропозицією М.І.Головея лабораторія була реорганізована у відділ оптичних матеріалів квантової електроніки, яким він завідував до виходу в 1990 році на пенсію. В листопаді 2003 року по запрошенню Київського славістичного університету організує кафедру економіки і природничих дисциплін в Закарпатській філії КСУ, якою завідує і сьогодні.

Своїми науковими дослідженнями, створенням наукових та навчальних лабораторій, організацією випуску спеціалістів в цій сучасній галузі хімічної науки М.І.Головеєм створено потужну наукову школу в галузі хімії і технології складних напівпровідникових сполук як матеріалів функціональної електроніки. В роки роботи в університеті М.І.Головей проводить надзвичайно важливу роботу не тільки безпосередньо в університеті. Він надає допомогу ряду підприємств і шкіл області (Виноградівський завод сантехнічних виробів, Вертолітний завод в с. Дубове, Мукачівський завод комплектних лабораторій, перечинські заводи “Стеатит” та лісохімкомбінат та інші). Він депутат Ужгородської міської Ради, народний засідатель обласного суду, голова товариства ім.Д.І.Менделєєва, член обласного правління товариства “Знання” і т.д. Вперше серед університетів України організовує хімічні олімпіади юних хіміків. Всіма засобами сприяє розвитку серед студентської молоді спорту, художньої самодіяльності, покращуючи цим їх активність і фахову підготовку. М.І.Головей – організатор ряду Всесоюзних наукових конференцій, виступає з доповідями та лекціями, приймає участь в обміні досвідом не тільки в ряді наукових і навчальних закладів СРСР, але також в Чехословаччині, Угорщині та Югославії.

Створена М.І.Головеєм наукова школа успішно розвивається і сьогодні. Започатковані ним дослідження продовжуються в Ужгородському національному

університеті під керівництвом професорів Є.Ю.Переша та Ю.М.Височанського, у Волинському університеті завідувача кафедри проф.І.Д.Олексеюка, у Мінському інституті електроніки проф.І.В.Боднара, в Ужгородському відділенні запису інформації АН України с.н.с.О.В.Богданової, в Інституті електронної фізики НАН України під керівництвом проф.П.П.Пуги та інших.

М.І.Головей є спеціалістом в галузі неорганічного синтезу, росту кристалів, фізичної хімії та матеріалознавства функціональної електроніки. В цих галузях ним опубліковано біля 350 наукових праць, одержано 20 авторських свідоцтв, під його керівництвом виконано 39 наукових держбюджетних та госпдоговірних тем.

М.І.Головей неодноразово обирався членом спеціалізованих Наукових Рад АН СРСР, АН УРСР, Державного комітету науки і техніки СРСР, членом Наукових спеціалізованих Рад по захисту кандидатських і докторських дисертацій при Ужгородському і Львівському державних університетах. Він є почесним хіміком СРСР. Нагороджений орденом Трудового Червоного прапора, медалями АН СРСР, АН УРСР, ВДНГ СРСР, грамотами Міністерства освіти УРСР, Міністерства вищої і спеціальної середньої освіти УРСР, рядом інших медалей, грамот, премій, подяк.

Під його керівництвом виконали кандидатські дисертації 15 науковців, а 6 захистили докторські дисертації. Загальним визнанням наукових досягнень школи професора Головея М.І. є присудження йому та його учням і співробітникам Ю.М.Височанському, Ю.В.Ворошилову, М.І.Гурзану, І.Д.Олексеюку, Є.Ю.Перешу Державної премії України в галузі науки і техніки за 2000 рік за цикл робіт “Хімія, технологія і властивості складних халькоген-галогенних матеріалів”

Нині в руслі сформованого ним наукового напрямку працює 10 докторів та понад 50 кандидатів наук. Значний внесок у розвиток започаткованого ним наукового напрямку вносять доктора хімічних наук Є.Ю.Переш, Ю.В.Ворошилов, І.Д.Олексеюк, М.В.Поторій, І.Є.Барчій, Й.С.Балог, І.В.Боднар та ряд кандидатів наук, якими вивчено характер хімічної взаємодії в багатьох потрійних та більш складних системах, розроблено технологію одержання понад 200 складних сполук у вигляді моно- і полікристалів, стекол і тонких плівок, вивчено їх склад, структуру, фізико-хімічні властивості, встановлено шляхи їх практичного використання. Школа М.І.Головея була організатором ряду Всесоюзних та Українських конференцій, шкіл і симпозіумів по матеріалознавству в Ужгороді (1966, 1969, 1975, 1980, 1988, 1994, 1998, 2000).

ГОМОНАЙ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
Винахідник СРСР, Член Наукової Ради “Каталіз та його промислове використання” при АН України, Член корпусу Угорської Академії Наук, зовнішній Член Угорської Академії Наук Собољч-Сотмар-Берегського відділення, заслужений професор ДВНЗ «УжНУ»

Гомонай В.І. народився 24 лютого 1933 року в с. Зубівка Мукачівського району. У 1950 р. Закінчив Мукачівську СШ №1, а в 1955 р. – хімічний факультет Ужгородського національного університету. Після закінчення вузу три роки працював асистентом на кафедрі ядерної і експериментальної фізики УжНУ. Закінчив у 1963 р. аспірантуру при кафедрі фізичної та колоїдної хімії УжНУ. Кандидатську дисертацію на тему: “Гетерогенно-гомогенний механізм окислення метану” захистив 9 травня 1964 р. на Раді Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського (наук. кер. проф. Стадник П.М.), рішенням якої присуджена вчена ступінь кандидата хімічних наук. В грудні 1967 р. рішенням ВАК було присвоєно вчене звання доцента по кафедрі фізичної та колоїдної хімії.

У 1966 – 1968 роки працював в Республіці Малі (м. Бамако), де в університеті викладав фізичну та колоїдну хімію. З 1980 до 1983 року працював у Алжирі, де в університеті Аннаба викладав фізичну та колоїдну хімію, був керівником Департаменту хімії університету. З 1971 р. по 2011 р. – завідувач кафедри фізичної та колоїдної хімії.

Гомонай В.І. створив новий напрямок наукових досліджень – розробка каталізаторів парціального окиснення метану і його гомологів та вивчення механізму їх каталітичного перетворення. Вперше в світовій практиці розробив каталізатори селективного окиснення метану в формальдегід та створив теоретичні умови для підбору вибіркових каталізаторів. Під його керівництвом досліджено кінетичні закономірності каталітичного окиснення і інших представників гомологічного ряду н-алканів (етану, пропану, н-бутану) на кислотно-основних каталізаторах.

На основі великого експериментального матеріалу розробив теоретичні основи підбору каталізаторів селективного окиснення н-алканів (метану, етану, пропану та н-бутану) в цінні напівпродукти для органічного синтезу - альдегіди, спирти, кислоти, алкени тощо. Результати досліджень обгрунтовані в докторській дисертації Гомоная

В.І. “Фізико-хімічні основи підбору гетерогенних каталізаторів парціального окиснення н-алканів”, яку захистив в 1990 р. і 15 лютого 1991 року йому була присуджена вчена ступінь доктора хімічних наук. З 1991 р. – професор кафедри фізичної та колоїдної хімії УжНУ, а 21 лютого 1992 року Гомонаю В.І. присвоєно вчене звання професора кафедри фізичної та колоїдної хімії.

Професором Гомонай В.І. написано і видано підручники “Фізична хімія” та “Фізична та колоїдна хімія” з грифом Міністерства освіти і науки України, разом зі співробітниками кафедри видано 16 методичних посібників для студентів хімічного, медичного і біологічного факультетів. Проф. Гомонай В.І. на протязі більше 30-ти років читає основний курс “Фізична хімія” для студентів хімічного факультету, курс “Біонеорганічна, фізична та колоїдна хімія” для студентів медичного факультету, спецкурси “Каталіз” та “Експериментальні методи дослідження каталізу”.

Разом із співробітниками кафедри проф. Гомонай В.І. опублікував понад 250 наукових праць, одержав 15 авторських свідоцтв та патентів на винаходи, підготував 7 кандидатів наук. Під керівництвом завідувача кафедри проф. Гомоная В.І. були організовані Всесоюзні та республіканські семінари і конференції з проблем гетерогенного каталізу та адсорбції на базі Скалки (1970, 1974, 1986 роки).

З 1986 року після Чорнобильської аварії проф. Гомонай В.І. розвинув новий напрямок досліджень – вивчення іонообмінних властивостей природних сорбентів Закарпаття з метою їх використання для охорони навколишнього середовища від забруднення. Запропоновано сучасні методи модифікації природних цеолітів для одержання вибіркового сорбентів для поглинання радіонуклідів, іонів важких металів та інших забруднювачів. Розроблені технологічні схеми для очищення питної води та стічних вод дають можливість одержувати воду високої якості.

Був учасником багатьох Міжнародних конференцій та симпозіумів по каталізу і природних сорбентах, нагороджений медаллю “Винахідник СРСР”. Читав курс лекцій по каталізу в Кошицькому університеті, а також в Угорщині.

Член Наукової Ради “Каталіз та його промислове використання” при АН України, Член корпусу Угорської Академії Наук і зовнішній Член Угорської Академії Наук Соболач-Сотмар-Берегського відділення, а також член редакційної колегії Наукового вісника серія “Хімія” УжНУ.

ЄРШОВ БОРИС МИХАЙЛОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

Б.М.Єршов народився 5 квітня 1936 року в м. Кінешма Іванівської області (Росія). Середню освіту здобув у 1954 році у Велико-Бичківській середній школі Рахівського району. У 1954-1959 роках навчався на хімічному факультеті Ужгородського державного університету.

Трудову діяльність Б.М.Єршов розпочав у вересні 1959 року на посаді лаборанта кафедри фізичної і колоїдної хімії УжДУ. З часом переводиться на посаду старшого лаборанта, а з вересня 1960 року займається науково-педагогічною діяльністю на посаді асистента цієї ж кафедри.

У 1962-1965 роках Борис Михайлович навчався в аспірантурі Ужгородського університету і під керівництвом П.М.Стадника займався дослідженням окиснення метану на різних зразках алюмосилікатних каталізаторів. Після закінчення аспірантури призначається асистентом кафедри фізичної і колоїдної хімії УжДУ, через рік переводиться на посаду старшого викладача, а з 1 січня 1969 року працює доцентом цієї кафедри. З 15 квітня 1981 року до 1 вересня 1986 року та з 20 березня 1988 року до 1 липня 1996 року він є деканом хімічного факультету Ужгородського університету.

7 січня 1969 року в Інституті фізичної хімії ім. Л.В.Писаржевського АН УРСР (м. Київ) Б.М.Єршов захищає дисертацію “Вивчення процесу окиснення метану на алюмосилікатному каталізаторі” і здобуває вчений ступінь кандидата хімічних наук. У вченому званні доцента затверджений 28 квітня 1971 року.

Б.М.Єршов є відомим спеціалістом у галузі каталізу. Ним досліджено процес окиснення вуглеводнів, зокрема метану, з використанням каталізаторів та носіїв природного походження – клиноптилолітів, морденітів та їх модифікованих форм. Запропоновано замітник пемзи для срібного каталізатора при виробництві формаліну. Показано, що каталізатор “срібло” на клиноптилоліті є якіснішим за активністю і міцністю, ніж срібло на пемзі.

Борис Михайлович тривалий час успішно співпрацював з Хустською фетро-фільцевою фабрикою над розробкою способів одержання шерсті, волоконного матеріалу для виготовлення головних уборів, видалення волосяного покриву з хутрової шкіри.

Б.М.Єршов є автором 85 наукових праць, 5 винаходів, 2 підручників з фізичної та колоїдної хімії для студентів біологічних і медичних факультетів вузів.

КЕРЧА ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України,
член-кореспондент НАН України,
академік Української технологічної академії,
Лауреат премії ім.Л.В.Писаржевського
та премії ім.А.І.Кіпріанова НАН України

Ю.Ю.Керча народився 3 січня 1936 року в с.Страбичово Мукачівського району Закарпатської області. Навчався у Страбичівській семирічній школі, а в 1953 році закінчив Мукачівську СШ N16 і в тому ж поступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету. Після закінчення вузу з 1958 до 1960 року працював інженером-хіміком у хімічній лабораторії ґрунтово-дослідної партії УЖДУ.

У 1960-1963 роках Ю.Ю.Керча навчався в аспірантурі Інституту фізіології рослин АН України (м.Київ). За цей час у відділі полімерів виконав і у 1963 році захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

З 1963 року Ю.Ю.Керча працює в Інституті хімії високомолекулярних сполук НАН України (м.Київ) молодшим науковим співробітником, старшим науковим співробітником (1966), завідувачем лабораторії (1971), завідувачем відділу (1975), заступником директора з наукової роботи (1978). Наукове звання старшого наукового співробітника йому присвоюється у 1968 році.

У 1973 році Ю.Ю.Керча захищає дисертацію “Структура та властивості поліуретанів і вплив на них дисперсних наповнювачів” і стає доктором хімічних наук. У 1981 році йому присвоюється вчене звання професора.

У 1990 році Ю.Ю.Керча обирається членом-кореспондентом НАН України, а в 1993 році академіком Української технологічної академії.

Ю.Ю.Керча є відомим вченим-хіміком у галузі високомолекулярних сполук, зокрема, є провідним фахівцем з фізико-хімії та модифікації поліуретанів, які є найбільш універсальним класом високомолекулярних сполук. Під його керівництвом виконані піонерські дослідження структури, кінетичних, термодинамічних, пружно-еластичних та інших властивостей поліуретанів та їх систем. Встановлено основні закономірності взаємозв'язку хімічної будови із структурою та властивостями цих полімерів, шляхи їх спрямованого регулювання та модифікації. Розроблено наукові

основи та сформульовано основні принципи структурно-хімічної модифікації вуглеводневих та уретанвмісних еластомерів.

Фундаментальні дослідження Юрія Юрійовича практично цілеспрямовані і взяті за основу при розробці функціональних полімерних матеріалів з покращеними експлуатаційними характеристиками для потреб різних галузей промисловості, машинобудування, побуту, зокрема монолітних та мікропористих еластомерних матеріалів, одержуваних за технологією реакційно-інжекційного формування.

Ю.Ю.Керча є автором та співавтором близько 400 наукових праць та 20 винаходів. Йому завдячують своїм науковим становленням двоє докторів та одинадцять кандидатів наук. У академічному видавництві “Наукова думка” видруковані його монографії “Структура и свойства полиуретанов” (1970), “Физическая химия полиуретанов” (1979), “Инфракрасные спектры и структура полиуретанов” (1987), “Структурно-химическая модификация эластомеров” (1989). Цикл його праць “Хімія та фізико-хімія поліуретанів сегментної будови” у 1987 році відзначений премією ім.Л.В.Писаржевського НАН України, а цикл праць “Структурно-хімічна модифікація еластомерів” у 1996 році відзначений премією ім.А.І.Кіпріанова НАН України.

Ю.Ю.Керча є заступником голови Вченої ради Інституту хімії високомолекулярних сполук та Спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій, Наукової ради НАН України з проблем “Хімія і модифікація полімерів”, секції “Хімія і технологія полімерів” Українського хімічного товариства, відповідального редактора журналу “Композиційні полімерні матеріали”, членом відділення хімії НАН України. Протягом тривалого періоду часу обіймав посаду заступника голови експертної ради ВАК України.

За значний особистий внесок у розвиток науки та створення національних наукових шкіл Ю.Ю.Керчі у 1996 році Указом Президента України присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”. Успіхи Юрія Юрійовича у науковій та науково-організаційній роботі відзначені орденом Дружби народів, медалями та грамотами Президії НАН України.

В січні 2015 року Ю.Ю. Керча відійшов у вічність, похований у м. Києві.

КІШ ПАВЛО ПАВЛОВИЧ
доктор хімічних наук, професор

П.П.Кіш народився 19 серпня 1931р. в м.Виноградіві Закарпатської області. Після закінчення середньої школи вступив на хімічний факультет Ужгородського університету, по закінченні якого в 1954 році працював вчителем, а потім заступником директора школи у м. Виноградіві.

Під керівництвом академіка А.К.Бабко у 1962 р. успішно захищає кандидатську дисертацію в галузі розробки фотометричних методів визначення індію.

Після захисту кандидатської дисертації П.П.Кіш незмінно працює в Ужгородському університеті: спочатку на посаді доцента, а потім професора, завідуючого кафедрою аналітичної хімії. В ці роки проявляються блискучі здібності П.П.Кіша як організатора науки. Ним формується новий науковий напрямок - розробка екстракційно-спектрофотометричних методів визначення елементів з використанням основних барвників, який і до тепер успішно розвивається на кафедрі аналітичної хімії Ужгородського університету. Новий науковий напрямок підтримують всесвітньо відомі вчені - академіки І.П.Алімарін, Ю.О.Золотов, А.К.Бабко, А.Т.Пилипенко. Не випадково в Ужгороді починають проводитись засідання координаційних Рад з аналітичної хімії. Починаючи з 1978 року, П.П.Кіш є незмінним членом Наукових Рад АН СРСР та АН УРСР з аналітичної хімії, членом редколегії "Українського хімічного журналу".

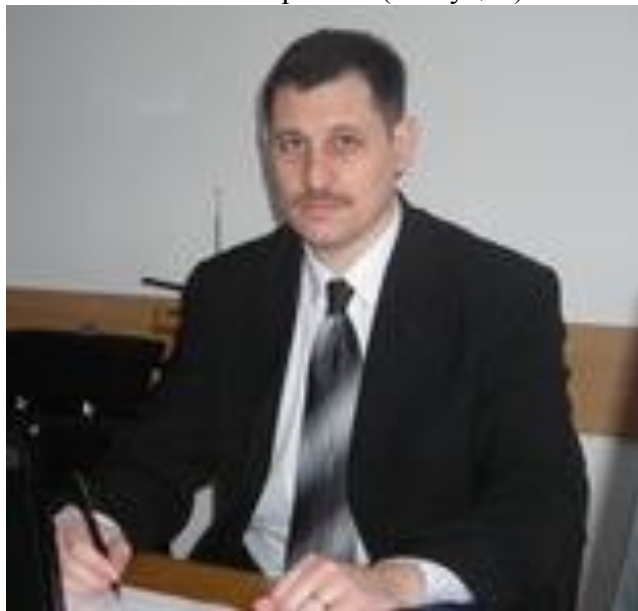
В 1977 р. П.П.Кіш успішно захищає в Інституті геохімії та аналітичної хімії АН СРСР докторську дисертацію "Екстракційно-фотометричні методи визначення мікрокількостей елементів з використанням основних барвників", стає професором, завідувачем кафедри. Самі ці дослідження закріпили пріоритет на теренах СРСР Ужгородської наукової школи з аналітичної хімії основних барвників. В цей період під його керівництвом захищають кандидатські дисертації І.І.Зимомря, Ю. К. Онищенко. І. П. Погойда, С.Г. Кременева, Г.М.Вітенко, Є.М.Задорожна, Й.С.Балог, Я.Р.Базель. Під керівництвом П.П. Кіша починали свої наукові дослідження й інші науковці, зокрема, В.А.Андрух, Я.І.Студеняк. І.І.Желтвай, О.Г.Воронич, І.М.Мага. Всі вони успішно захистили кандидатські дисертації. в кращих наукових центрах СРСР (Москва, Київ, Дніпропетровськ, Харків, Одеса та ін.). Його учнями вважають себе також кандидати хімічних наук. Сухарева О.Ю., Молнар Д.І., Шкумбатюк Р.С. Безперечно, заслугою Павла Павловича Кіша є те, що Й.С.Балог, С.Ю.Чундак та Я.Р.Базель, Комощ Ж.О.,

Сухарев С.М. захистили докторські дисертації, чим доказали перспективність і значимість започаткованої ним наукової тематики.

П.П.Кіш був надзвичайно талановитою і працелюбною людиною. Він є автором понад 250 друкованих та понад 30 авторських свідоцтв і патентів.

КОРМОШ ЖОЛТ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

кандидат хімічних наук, професор,
завідувач кафедри аналітичної хімії та екотехнологій
Східноєвропейського національного університету
ім. Лесі Українки (м. Луцьк)

Ж. О. Корמוש народився 25 листопада 1971 року у м. Берегово Закарпатської області. У 1988 році на Берегівщині закінчив Мужіївську середню школу і поступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету. В 1993 році отримав диплом про вищу освіту та направлення в аспірантуру.

Випускник УжДУ (УжНУ) Ж. О. Корמוש у 1993 році продовжив навчання в аспірантурі при кафедрі аналітичної хімії Ужгородського університету. Під керівництвом Я. Р. Базеля виконав і 21 грудня 2000 року в Одеському фізико-хімічному інституті ім. О.В.Богатського НАН України захистив дисертацію "Утворення, екстракція та аналітичне застосування іонних асоціатів вольфраму (VI) та ренію (VII) з ціаніновими барвниками" на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю 02.00.02 – аналітична хімія.

З 1996 року Ж.О.Корמוש працював завідувачем лабораторій кафедри аналітичної хімії Ужгородського університету. 18 січня 2001 року він обирається асистентом кафедри органічної та аналітичної хімії Волинського державного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк). 1 квітня 2001 року переводиться на посаду асистента новоствореної кафедри аналітичної хімії ВДУ. 1 вересня 2001 року обирається на посаду старшого викладача, з 21 лютого 2002 року – доцент, з 2005 року – завідувача, з 2007 року по теперішній час – професор, завідувач кафедри аналітичної хімії та екотехнологій. Протягом 2004-2006 рр. був стипендіатом Кабінету Міністрів України для молодих вчених. У 2009 році виконував обов'язки декана хімічного факультету. У 2014 році йому присвоєно вчене звання професор кафедри аналітичної хімії та екотехнологій.

Ж.О.Корמוש - спеціаліст з аналітичної хімії. Займається вивченням закономірностей екстракції у вигляді іонних асоціатів з основними барвниками чисельної групи оксианіонів елементів та органічних речовин аніонної природи, розробкою іоноселективних електродів на основі іонних асоціатів та складних халькогенідних матеріалів. Ним встановлено ряд закономірностей, важливих для прогнозування екстракційних можливостей таких сполук, синтезовані нові барвники -

стирили та карбоціаніни, що відрізняються будовою та природою замісників. Виявлено ряд реагентів з унікальними хіміко-аналітичними властивостями, що дозволило отримати нові ефективні аналітичні форми для визначення ренію, молібдену, вольфраму, рутенію, осмію, диклофенаку, кетопрофену, піроксикаму та ін. В останні роки його науковою групою створено цілу низку хемо- та потенціометричних сенсорів для визначення співіснуючих форм елементів, а також, біологічноактивних речовин. У результаті усесторонніх фундаментальних досліджень встановлено ряд чинників, що визначають хіміко-аналітичні характеристики потенціометричних пластифікованих мембранних сенсорів.

Жолт Олександрович є членом координаційної Ради НАН України з аналітичної хімії, спеціалізованої вченої ради К 61.051.03 при Ужгородському національному університеті по захисту кандидатських дисертацій за спеціальностями 02.00.01 – неорганічна хімія та 02.00.02 – аналітична хімія.

Під його керівництвом захищено три дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата хімічних наук за спеціальністю 02.00.02 – аналітична хімія: Гунька І.П. «Хіміко-аналітичні властивості іонних асоціатів диклофенаку, індометацину, кетопрофену та піроксикаму з основними барвниками», Ужгород (2008), Корольчук С.І. «Основні барвники як аналітичні реагенти для визначення форм Os (IV, VI, VIII) та Ru (VI), Ужгород (2008) та Савчук Т.І. «Іонні асоціати триїодид-, йодбромід- і пентахлорфенолят-іонів із основними барвниками та їх аналітичне застосування», Ужгород (2012).

Жолт Олександрович успішно поєднує навчальну та методичну роботу. Його індекс Гірша за наукометричною базою SCOPUS – 6. Опублікував понад 380 наукові та науково-методичні праці, з них 4 посібника, рекомендованих Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів (Гриф МОН Країни 2004, 2006, 2011 рр.), одержано 33 патента України на корисні моделі та винаходи.

Кормош Ж.О. постійно проводить велику роботу із молодими науковцями. Керує студентською науковою проблемною групою з аналітичної хімії, курсовими, дипломними, магістерськими роботами, проводить консультації з учнівською молоддю і вчителями загальноосвітніх шкіл. Члени його наукової групи були неодноразовими призерами та переможцями на обласних і державних конкурсів-захистів робіт по МАН, а також призерами студентських наукових конференцій та конкурсів-захистів студентських наукових робіт. Співпрацює з Волинським обласним Інститутом післядипломної освіти педагогічних кадрів.

За багаторічну активну винахідницьку і раціоналізаторську діяльність з удосконалення техніки і технології виробництва, досягнуті успіхи у праці нагороджений подякою голови Волинської обласної державної адміністрації (19.05.2008 р., № 189), почесною грамотою Волинської обласної державної адміністрації (7.09.2007 р., № 285), подякою голови Волинської обласної ради (15.09.2007 р.) та дипломом управління освіти і науки Волинської облдержадміністрації (2005 р.), неодноразово заохочувався подяками ректора університету (2004, 2005, 2008 рр.) та грамотами СНУ (2005, 2007, 2010 рр.) заохочувальною відзнакою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки «Золотий нагрудний знак» (2013 р.).

КОШЕЧКО В'ЯЧЕСЛАВ ГРИГОРОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
академік НАН України, віце-президент НАН України,
директор Інституту фізичної хімії
ім. Л. В. Писаржевського НАН України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
Лауреат премії ім. Л. В. Писаржевського НАН України,
Лауреат Республіканської комсомольської премії ім. М. Островського
в галузі науки, техніки і виробництва,
Почесний доктор Ужгородського національного університету

В 1964-1969 рр. навчався на хімічному факультеті Ужгородського державного університету, який закінчив з відзнакою.

Працює в Інституті фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України з 1972 року, де пройшов шлях від аспіранта до директора Інституту. В квітні 2015 року обраний віце-президентом НАН України.

Наукові інтереси В. Г. Кошечка охоплюють широке коло фундаментальних проблем: теорії хімічної будови, кінетики і реакційної здатності; елементарних актів і механізмів хімічних реакцій; фізико-хімічних принципів управління хімічними процесами та різних методів їх активації; хімії вільних радикалів (іон-радикалів) та процесів за їх участю; електроорганічної хімії; створення новітніх хімічних джерел струму; фізичної хімії нанорозмірних частинок, електропровідних полімерів та гібридних наноконкомпозитів на їх основі різного функціонального призначення та ін. В'ячеслав Григорович Кошечко автор більше 300 наукових праць, 4 монографій, 40 авторських свідоцтв і патентів СРСР, України, різних зарубіжних країн (США, Великобританії, Німеччини, Японії та ін.).

В. Г. Кошечко – Заслужений діяч науки і техніки України, Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, премії ім. О. І. Бродського НАН України, премії ім. Л. В. Писаржевського НАН України, Республіканської комсомольської премії ім. М. Островського в галузі науки, техніки і виробництва, Почесний доктор Ужгородського національного університету. Він нагороджений Орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України,

Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» і нагрудним знаком Міністерства освіти і науки України «За наукові досягнення».

МАГДИНЕЦЬ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
старший науковий співробітник,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
Інститут хімії високомолекулярних сполук АН України (м.Київ)

В.В.Магдинець народився 28 жовтня 1933 року в с.Теково Виноградівського району Закарпатської області. Навчався у школі с.Доманинці Ужгородського району, Мукачівській та Ужгородській гімназіях, СШ №1 м.Ужгорода. Вищу освіту здобув на хімічному факультеті Ужгородського державного університету у 1956 році.

Протягом 1956-1959 років В.В.Магдинець працював хіміком-лаборантом на підприємствах м.Ужгорода. У 1960-1962 роках навчався в аспірантурі відділу полімерів Інституту фізіології рослин АН України (м.Київ), де вивчав процеси утворення водорозчинних сополімерів акриламідів та використання їх у народному господарстві як поліелектролітів. За цю роботу йому у 1963 році присуджено науковий ступінь кандидата хімічних наук за спеціальністю “Хімія високомолекулярних сполук”.

Після завершення навчання в аспірантурі В.В.Магдинець був направлений на роботу в Інститут хімії високомолекулярних сполук АН України (м.Київ). В цій науковій установі займав посади інженера (1963 р.), молодшого наукового співробітника (1964-1965 рр.), вченого секретаря інституту (1965-1972 рр.), старшого наукового співробітника та завідувача лабораторією (1972-1983 рр.), завідувача відділу гетероланцюгових полімерів (1983-1998 рр.).

У 1983 році В.В.Магдинець захищає дисертацію “Поліуретанакрилати: синтез, властивості та використання” і здобуває науковий ступінь доктора хімічних наук, а через рік йому присвоюється вчене звання професора. Він є відомим вченим у галузі синтезу полімерів, з його ім'ям пов'язано існування нового типу ненасичених полімеризаційноздатних олігомерів – олігоуретанакрилатів, а також перетворення цих та епоксидних олігомерів у полімери тривимірної природи по радикальному та іонному механізмах, у тому числі і при фотохімічному ініціюванні процесу.

Василь Васильович є автором та співавтором понад 140 наукових праць, 20 винаходів. Під його керівництвом виконано та захищено шість кандидатських дисертацій, а один з його учнів став доктором хімічних наук. Протягом 1970-2000 років був членом наукових рад Інституту хімії високомолекулярних сполук та Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка по присудженню вчених ступенів

кандидата та доктора хімічних наук за спеціальністю “Хімія високомолекулярних сполук”.

У 1996 році в складі творчого колективу вчених Інституту хімії високомолекулярних сполук, Інституту фізичної хімії ім.Л.В.Писаржевського НАН України та Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка за цикл робіт “Наукові основи створення фоточутливих олігомерних матеріалів і методів реєстрації оптичної інформації та їх використання у наукоємних технологіях” В.В.Магдинцю присвоєно почесне звання Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки.

МЕЛІКА ЮРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

Ю.В.Меліка народився 18 лютого 1939 року в с.Страбичово Мукачівського району Закарпатської області. Після закінчення у 1956 році Горондянської середньої школи Мукачівського району поступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету. Вищу освіту здобув у 1961 році.

В 1961-1963 роках Ю.В.Меліка працював старшим лаборантом кафедри органічної хімії УжДУ. Наступні три роки навчався в аспірантурі при цій же кафедрі. Під керівництвом І.В.Смоланки та В.І.Станинця виконав і 26 травня 1972 року в Чернівецькому державному університеті захистив дисертацію “Внутрімолекулярна циклізація ненасичених сполук, які містять електронодонорну групу”.

З 1 вересня 1966 року Ю.В.Меліка працює асистентом кафедри органічної хімії Ужгородського університету. Через рік займає посаду старшого викладача, а 1 лютого 1969 року обирається доцентом цієї кафедри. У вченому званні доцента затверджений 18 травня 1974 року.

Ю.В.Меліка 1 лютого 1974 року обирається деканом хімічного факультету УжДУ і працює на цій посаді до 28 січня 1980 року. 14 листопада 1984 року стає головою об'єднаного профкому Ужгородського університету, а з 1986 до 1989 року працює головою профкому УжДУ. В 1992-1999 роках очолює підготовче відділення Ужгородського університету.

Юрій Васильович є спеціалістом у галузі органічної хімії. Ним проведено детальне дослідження амінометиллових етерів 2-циклогексен-1-ола, алілового, пропаргілового та коричневого спиртів, амінометилалілсульфідів, амінометилаліламінів та амінометиламідів акрилової кислоти, які одержані по реакції Маніха. Встановлено, що при бром(йод)циклізації вказаних амінометиллових етерів ненасичених спиртів одержуються похідні 1,3-оксазолідиній бромідів(йодидів), а при бромциклізації амінометилалілсульфідів, амінометиламінів та амінометиламідів акрилової кислоти одержуються похідні 1,3-тіазолідиній бромідів, 1,3-імідазолідиній бромідів та похідні 1,3-імідазолідінона-5.

Ю.В.Мелікою опубліковано 63 наукові праці, він є автором двох винаходів. Нагороджений грамотами Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти України, Міністерства освіти України.

МИГАЛИНА ЮРІЙ ВІКЕНТІЙОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
академік Української технологічної академії,
членом Міжнародної кадрової академії,
Відмінник освіти України, Заслужений діяч науки і техніки України

Ю.В.Мигалина народився 19 квітня 1939 року в с.Дравці Ужгородського району Закарпатської області. У 1956 році закінчив Ужгородську СШ №1 і поступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету. Після закінчення в 1961 році вузу зараховується на посаду лаборанта, старшого лаборанта кафедри органічної хімії УжДУ.

У 1962 році Ю.В.Мигалина поступає до аспірантури при кафедрі органічної хімії Ужгородського університету. Під керівництвом І.В.Смоланки виконав і в 1968 році захистив дисертацію “Внутрімолекулярна циклізація N-ацилтіамідів деяких кислот та їх складних ефірів” на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

Після завершення навчання в аспірантурі Ю.В.Мигалина працює асистентом (1965), старшим викладачем (1967), доцентом кафедри органічної хімії УжДУ. У 1971 році йому присвоюється вчене звання доцента. Від 1974 до 1989 року завідує кафедрою органічної хімії Ужгородського університету, з 1986 року очолює деканат хімічного факультету.

Протягом 1981-1983 років Ю.В.Мигалина перебував у творчій відпустці. У 1983 році захистив дисертацію “Реакції галогенідів Se(IV) і Te(IV) з ненасиченими сполуками і малими циклами” і йому присвоюється вчений ступінь доктора хімічних наук, а в 1984 році вчене звання професора.

У 1989 році Ю.В.Мигалина призначається завідуючим кафедрою органічної хімії Технологічного університету Поділля. Через п'ять років повертається на Закарпаття, працює професором кафедри біохімії і фармакології Ужгородського університету. У 1995 році стає директором новоствореного Мукачівського філіалу Технологічного університету Поділля, а з 1997 року працює ректором Мукачівського технологічного інституту.

Юрій Вікентійович є відомим спеціалістом у галузі органічної хімії. Пріоритетним напрямком його наукової діяльності є хімія органічних похідних селену, телуру. Ним отриманий значний за обсягом експериментальний матеріал, на підставі якого було відкрите скелетне перегрупування в аддуктах метиліденциклобутан –

тетрабромселен та метиліденциклобутан – тетрахлорселен. Приділяв значну увагу прикладним аспектам науки – розробці і вдосконаленню технологій фарбування хутра органічними барвниками та апретування волокнистих матеріалів. Плідно співпрацював з колегами з Кошицького університету ім.П.Й.Шафаріка (Словаччина), академіком АН СРСР, спеціалістом у галузі гетероциклічних сполук М.С.Зефіровим (м.Москва).

Ю.В.Мигалиною опубліковано понад 135 наукових праць, є автором 12 винаходів. Шестеро його учнів стали кандидатами наук.

У 1996 році Ю.В.Мигалина обирається академіком Української технологічної академії, а в 2000 році – членом Міжнародної кадрової академії. Нагороджений знаком Міністерства освіти СРСР “За отличные успехи в работе”, знаком “Відмінник освіти України” (1998), орденом “Почесний хрест” (2001), золотою медаллю “За заслуги в освіті” (2002). У 1999 році йому присвоюється почесне звання “Заслужений діяч науки і техніки України”.

НАБИВАНЕЦЬ БОГДАН ЙОСИПОВИЧ

доктор хімічних наук, професор
Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка

Б.Й.Набиванець народився 2 грудня 1931 року в м.Ужгород Закарпатської області. У 1949 році здобув середню освіту і продовжив навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету. В 1954 році отримав диплом про вищу освіту за спеціальністю “хімік-аналітик”.

У 1954-1957 роках Б.Й.Набиванець навчався в аспірантурі Інституту загальної та неорганічної хімії АН України (м.Київ). Під керівництвом академіка Бабка А.К. займався дослідженням ізополімолібдатів і тіоціанатних комплексів молібдену та їх використанням для аналізу. У 1958 році в цьому ж інституті захистив дисертацію “Вивчення комплексних сполук молібдену в розчинах” і здобув учений ступінь кандидата хімічних наук.

У 1969 році Б.Й.Набиванець в Інституті геохімії і аналітичної хімії ім.В.І.Вернадського АН СРСР (м.Москва) захистив дисертацію “Стан у розчинах і реакції сполук деяких елементів IV-VI груп періодичної системи” на здобуття вченого ступеня доктора хімічних наук. Вчене звання професора йому присвоєне у 1980 році.

Б.Й.Набиванець у 1957-1969 роках працював інженером, молодшим та старшим науковим співробітником Інституту загальної та неорганічної хімії АН України. Наступні п’ять років завідував відділом геохімії Інституту гідробіології АН України, а з 1974 до 1991 року кафедрою неорганічної і аналітичної хімії Київського політехнічного інституту. У 1991 році обирається професором кафедри аналітичної хімії Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка.

Богдан Йосипович є відомим спеціалістом у галузі аналітичної хімії, хімії комплексних сполук та гідрохімії. Ним розроблені методичні основи дослідження стану багатовалентних елементів у розчинах з урахуванням процесів гідролізу, гідролітичної полімеризації та комплексоутворення. З використанням сучасних фізико-хімічних методів дослідження встановлені константи стійкості комплексних сполук титану, цирконію, торію, ніобію, танталу, молібдену, селену, телуру, платинових металів з неорганічними та органічними лігандами. Одержані результати мають фундаментальний характер і включені в довідкові, монографічні та учбові видання. Вони використані для розробки методів розділення та визначення іонів металів у різноманітних об’єктах. Створена методологія визначення форм міграції металів у

природних водах, розроблені методики експресного тестування важких металів у природних водах та технологічних розчинах з використанням пінополіуретанових сорбентів, модифікованих аналітичними реагентами.

Б.Й.Набиванець є автором та співавтором понад 300 наукових праць, монографій “Кінетичні методи аналізу природних вод” (1981), “Форми міграції металів у прісних поверхневих водах” (1986), “Розвиток аналітичної хімії в Україні” (1982), підручників та навчальних посібників “Хроматографічний аналіз” (1979), “Дробні методи аналізу” (1979), “Аналітична хімія природного середовища” (1996), “Основи хроматографічного аналізу” (2002). Під його керівництвом виконано і захищено 17 кандидатських дисертацій.

Б.Й.Набиванець неодноразово обирався до складу експертної ради з хімії Вищої Атестаційної Комісії України. Він є членом Спеціалізованих Вчених Рад хімічного та географічного факультетів Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка.

ОЛЕКСЕЮК ІВАН ДМИТРОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
завідувач кафедри неорганічної та фізичної хімії
Східноєвропейського національного університету
ім. Лесі Українки (м. Луцьк),

Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки України,
академік і Лауреат нагороди Ярослава Мудрого
Академії наук вищої школи України,
Заслужений діяч науки і техніки України,
дійсний член Нью-Йорської Академії Наук та
низки галузевих академій наук України,
Соросовський професор,
почесний доктор Ужгородського національного університету

Іван Дмитрович Олексюк народився 13 червня 1940 р. в с. Верховини на Холмщині (територія нинішньої Польщі). Середню школу закінчив у м. Рожище у 1957 р. Впродовж 1957-1962 років навчався на хімічному факультеті Ужгородського державного університету. Трудову біографію розпочав на заводі П/С-23 (Херсон), де працював інженером, майстром, старшим майстром і за сумісництвом викладачем у технікумі. У 1964 р. вступив до аспірантури Ужгородського державного університету і Фізико-технічного інституту ім. А. Ф. Йоффе (Ленінград). У 1969 р. захистив Кандидатську дисертацію в Інституті неорганічної та фізичної хімії Аз.РСР (м. Баку). У 1972 р. присвоєно вчене звання доцента по кафедрі хімія напівпровідників. Докторську дисертацію захистив у 1983 р. в Інституті загальної та неорганічної хімії ім. М. С. Курнакова (м. Москва).

У серпні 1984 р. Іван Дмитрович був обраний на посаду завідувача кафедри природничих наук Луцького державного педагогічного інституту ім. Лесі Українки. З цього часу почалось формування його волинської наукової хімічної школи в галузі напівпровідникового матеріалознавства. У 1985 р. створив і очолив кафедру хімії та основ виробництва; науково-дослідну лабораторію хімії та фізики твердого тіла. На базі створеного колективу викладачів та науковців у 1989 р. було відкрито нову спеціальність «Фізика і хімія». У 1987 р. йому було присвоєно вчене звання професора по кафедрі хімії та основ виробництва.

У 1991 р. Олексеюк І. Д. став проректором з наукової роботи і активним учасником реорганізації педінституту в університет класичного типу. З його ініціативи на базі природничого факультету було створено географічний, біологічний, хімічний факультети та факультет міжнародних відносин (1993 р.), відкрито аспірантуру і докторантуру.

Конференцією трудового колективу Волинського державного університету ім. Лесі Українки у 1995 р. Олексеюка Івана Дмитровича було обрано на посаду ректора. Впродовж десяти років під його керівництвом відбувалась активна розбудова університету, хімічного факультету та становлення і всевітнє визнання волинської хімічної школи.

З 2005 р. Олексеюк І. Д. працює завідувачем кафедри неорганічної та фізичної хімії. Основна спрямованість наукової діяльності - дослідження фазових рівноваг квазібінарних, квазіпотрійних, взаємних обмінних, стабільних і метастабільних; галогенідних і халькогенідних системах (більше 100). Розроблено технологію вирощування монокристалів, досліджено кристалічні структури та властивості більше 2000 нових сполук, твердих розчинів і склоподібних зразків. Він є автором 9 монографій і більше 700 наукових публікацій у вітчизняних та зарубіжних журналах з високим імпаکت-фактором та індексом Хірша 14, одержано 16 патентів та авторських свідоцтв на винаходи. Під керівництвом Івана Олексеюка представниками його наукової хімічної школи захищено докторську і 28 кандидатських дисертацій. Нині викладає «Фізико-хімічний аналіз» та «Хімію напівпровідників» студентам напряму підготовки 6.040101-хімія, керує магістрантами, аспірантами і докторантами.

Олексеюк І. Д. є Лауреатом Державної премії в галузі науки і техніки України, академіком і Лауреатом нагороди Ярослава Мудрого Академії наук вищої школи України, заслуженим діячем науки і техніки України, дійсним членом Нью-Йорської Академії Наук та низки галузевих академій наук України, Соросовським професором, почесним доктором Ужгородського національного університету, почесним членом німецької громадської організації «Мости в Україну», нагороджений орденами Христа Спасителя та Лицарської Доблесті УПЦ КП і численими почесними грамотами державних установ та громадських організацій.

ПЕРЕШ ЄВГЕН ЮЛІЙОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
Заслужений діяч науки і техніки України,
Заслужений професор ДВНЗ «УжНУ»

Народився Переш Євген Юлійович в селі Осій, що на Іршавщині. У 1959 р. золотий медаліст Іршавської середньої школи вступив до Ужгородського державного університету на вечірнє відділення хімічного факультету, а вже в наступному році став студентом 2 курсу стаціонарного відділення хімічного факультету. Навчання і спорт стали незмінними супутниками студентського життя Євгена Юлійовича. В складі збірних університету з футболу та настільного тенісу він неодноразово захищав його честь на республіканських змаганнях.

Вже на четвертому році навчання у вузі (працюючи по сумісництву лаборантом кафедри), Переш Є.Ю. визначився як майбутній спеціаліст у галузі хімії напівпровідників. На початку 60-х років минулого століття цю нову спеціалізацію на хімічному факультеті започаткував професор Головей М.І. Першими випускниками цієї нової спеціальності були п'ятеро студентів хімічного факультету, в тому числі і Переш Є.Ю.

Після строкової військової служби Є.Ю.Переш у вересні 1965 року зараховується на посаду асистента кафедри загальної та неорганічної хімії УжДУ. У 1967-1970 рр. навчається в аспірантурі при кафедрі хімії напівпровідників. Налагоджуються тісні наукові контакти з провідними на той час вузами та інститутами, зокрема, Інститутом загальної та неорганічної хімії ім.М.С.Курнакова (ІЗНХ, Москва), Московським державним університетом, Ленінградським фізико-технічним інститутом ім.А.Ф.Іоффе, Львівським державним університетом імені Івана Франка та рядом інших. Особливо слід відзначити плідне наукове співробітництво впродовж майже 20 років з Інститутом загальної та неорганічної хімії ім.М.С.Курнакова.

Ще будучи аспірантом, він мав щастя (за сприяння проф.Головея М.І.) познайомитися і консультуватися з такими відомими на той час вченими в галузі хімії твердого тіла та напівпровідників як проф.Горюнова Н.О., Лужная Н.П., чл.-кор., проф.Лазарев В.Б., Глазов В.М., Угай Я.О. та ряд інших.

Під керівництвом М.І.Головея виконує і в 1971 році у Львівському державному університеті ім.Івана Франка захищає дисертацію «Синтез і дослідження властивостей

метатіо- та метаселеновісмутитів лужних металів» на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук по спеціальності «неорганічна хімія».

Після завершення навчання в аспірантурі Євген Юлійович працює асистентом кафедри хімії напівпровідників УжДУ. У 1975 році обирається на посаду старшого викладача, а у 1984 році стає доцентом кафедри. Ці роки ознаменовані становленням Євгена Юлійовича як викладача кафедри, він уміло поєднує наукову та навчально-методичну роботу, швидко оволодіває педагогічною майстерністю, ґрунтовними знаннями теоретичних основ неорганічної хімії, властивостями елементарних речовин та їх сполук. Набуті знання на високому науковому та методичному рівні передає студентам під час лекційних курсів та лабораторних занять. Разом з колегами кафедри пише і видає низку методичних розробок до відповідних курсів.

Першими аспірантами Є.Ю.Переша стали випускники хімічного факультету УжНУ Орінчай Г.В. та Цигика В.В., які успішно захистили свої кандидатські дисертації в ІЗНХ ім. Курнакова (м. Москва) в 1984 році.

Є.Ю.Переш є знаним спеціалістом у галузі неорганічного матеріалознавства та хімії твердого тіла. Він встановив механізм обмінних реакцій синтезу метатіо- та метаселенобісмутитів лужних металів, що в подальшому сприяло одержанню десятків аналогів цих сполук. Серед них є і найбільш ефективні та перспективні нелінійно-оптичні матеріали. Він уперше здійснив детальний аналіз складних халькогенідних та галогенідних систем на основі елементів I, III–V груп періодичної системи з позиції фізико-хімічного критерію з врахуванням природи хімічного зв'язку і термодинамічної стабільності бінарних фаз, що складають потрібні системи, на підставі чого було зроблено вибір перспективних систем з точки зору можливості утворення в них складних халькогенідних та галогенідних сполук. Під його керівництвом здійснені комплексні дослідження фазових рівноваг у багаточисленних системах, за результатами яких переконливо показано, що, всупереч традиційному підходу до проблеми вибору раціонального складу для синтезу і вирощування монокристалів складних речовин з відтворюваними параметрами, необхідні дані про області гомогенності цих сполук. Це дозволило розробити технологічні режими одержання монокристалів десятків складних халькогенідних, галогенідних та галогенхалькогенідних сполук, найбільш перспективні з яких рекомендовано для практичного використання.

Узагальнення та систематика отриманих результатів, виявлені закономірності, рівень їх інтерпретації та висновки лягли в основу докторської дисертації Переша Є.Ю. “Складні халькогеніди і галогеніди металів I–IV груп періодичної системи елементів Д.І. Менделєєва”, яку він успішно захистив у червні 1987 року в Інституті загальної та неорганічної хімії ім. М.С. Курнакова АН СРСР (м. Москва). У 1988 році Переш Є.Ю. обирається професором кафедри хімії твердого тіла, а вчене звання професора йому присвоюється 12 вересня 1989 року. У листопаді 1993 року очолює кафедру неорганічної хімії, яку перейменовано за його ініціативою.

Від початку і до сьогодення вся його трудова діяльність пов'язана з УжНУ. Під його керівництвом продовжуються фундаментальні дослідження по згаданій вище тематиці. Велику увагу на посаді завідувача кафедри Євген Юлійович приділяв удосконаленню навчального процесу та підвищенню його навчально-методичного рівня. Зокрема, запроваджується комп'ютеризація навчального та наукового процесів. Уперше в історії хімічного факультету за ініціативою завідувача кафедри та за сприяння декана створено і обладнано комп'ютерний клас (1998 р.). У 2011 році, за сприяння проф. Лендела В.Г., комп'ютерний клас переобладнано сучасним поколінням комп'ютерів.

На кафедрі читаються нові загальні та спеціальні курси. Проїшла ротація та омолодження викладацького складу кафедри, успішно працює аспірантура. Під керівництвом Переша Є.Ю. захищено 13 кандидатських дисертацій, він консультант 1 захищеної докторської дисертації (Барчій І.Є.). Учні Євгена Юлійовича зараз успішно працюють на викладацьких та наукових посадах в Ужгородському національному університеті та за кордоном. Наприклад, І.Є.Барчій – професор, нинішній завідувач кафедри неорганічної хімії; Г.В.Кун, М.Ю.Сабов, О.В.Зубака – доценти кафедри неорганічної хімії; В.І.Староста – професор, завідувач кафедри педагогіки; І.П.Стерчо та А.А.Козьма – доценти кафедри фізичної та колоїдної хімії; В.І.Сідей, В.В.Цигика, Габорець Н.Й., Малаховська Т.О. – старші наукові співробітники, а Д.В.Севрюков – науковий співробітник Інституту фізики і хімії твердого тіла при УжНУ; Кіш З.З. працює в Канаді в одній з дочірніх фірм компанії “Дженерал моторс”. Встановлюються тісні наукові контакти з провідними інститутами та навчальними закладами України: Київським та Львівським національними університетами, Інститутом загальної та неорганічної хімії ім.В.І.Вернадського, Інститутом фізики напівпровідників ім.В.Є.Лашкарьова НАН України та рядом інших.

З ініціативи Є.Ю.Переша та за його безпосередньою участю в 1994 та 1998 рр. на базі кафедри неорганічної хімії та інших організацій в Ужгороді були проведені VIII та IX Міжнародні науково-технічні конференції «Хімія, фізика і технологія халькогенідів та халькогалогенідів» та «Складні оксиди, халькогеніди та галогеніди для функціональної електроніки» (2000 р.) Частими гостями конференцій, що проводилися на базі УжНУ, були академіки НАН України Скопенко В.В., Волков С.В., чл.-кор. Пехньо В.І. (випускник хімічного факультету). Все це сприяло підвищенню наукового рівня студентів, аспірантів, молодих науковців та викладачів кафедри.

У творчому доробку Переша Є.Ю. понад 300 наукових праць, 15 авторських свідоцтв та патентів на винаходи. Він є співавтором чотирьох навчальних посібників, рекомендованих МОН України.

З 2002 по 2006 роки дві каденції був експертом ВАК України. Впродовж багатьох років є членом Наукової ради з проблеми "Неорганічна хімія" при НАН України. З 2006 року і по сьогодні він голова спеціалізованої Ради при УжНУ по захисту кандидатських дисертацій з двох спеціальностей – "неорганічна хімія" та "аналітична хімія".

Фундаментальні і прикладні роботи в галузі напівпровідникового матеріалознавства і педагогічні здібності Є.Ю.Переша високо оцінені владою країни та науковою громадськістю. У 2000 році у складі авторського колективу Переш Є.Ю. за цикл робіт «Хімія, технологія і властивості складних халькогенгалогенних матеріалів» став Лауреатом Державної премії України в галузі науки і техніки. У 2004 році йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України». За досягнуті успіхи в справі підготовки висококваліфікованих спеціалістів для народного господарства нагороджений Грамотою Міністерства освіти України (1995 р.) Почесною грамотою Закарпатської обласної ради (2001 р.), Закарпатської обласної державної адміністрації (2009 р.), почесною відзнакою Ужгородської міської Ради у номінації "Розвиток науки, техніки і технологій, інноваційна діяльність" (2004 р.). В 2005 році Переш Є.Ю. став Заслуженим професором УжНУ.

ПЕХНЬО ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
член-кореспондент НАН України,
заступник директора з наукової роботи ІЗНХ
ім. В.І. Вернадського НАН України,
Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки,
Заслужений діяч науки і техніки України

Пехньо Василь Іванович (1952 р. народження), закінчив з відзнакою Ужгородський національний університет МОН України у 1974 р. Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, Заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент НАН України, доктор хімічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи ІЗНХ ім. В.І. Вернадського НАН України.

Пехньо В.І. – відомий вчений в галузі неорганічної хімії, наукові досягнення якого пов'язані з вельми актуальною проблемою, а саме - хімією простих та координаційних сполук дорогоцінних, ряду кольорових металів та металоїдів у водних, неводних, змішаних і розтоплених багатофункціональних О-, М-, 8-, 8e-, Те-, Р-вмісних розчинниках-реагентах. У своїй науковій діяльності активно поєднує дослідження в області медичної, в першу чергу хімії лікарських сполук, органічної, фізичної, технічної хімії, хімії твердого тіла та нанохімії. Тематика наукових досліджень, що проводяться під його керівництвом – соціальна, направлена на вирішення актуальних проблем сьогодення.

Останнє десятиріччя В.І. Пехньо разом з очолюваним ним колективом науковців та колегами наукових установ НАН України, ВУЗів МОН України, академії медичних наук України та науковців ближнього зарубіжжя спрямував на дослідження в області медичної хімії, зокрема хімії медичних сполук, де отримано вагомі результати. Ці роботи направлені на конструювання, синтез нових біологічно активних координаційних сполук – основи медичних засобів лікування найпоширеніших захворювань у світі – онкологічних, серцево-судинних, захворювань тканини кісток та сечокам'яної хвороби. Науковий підхід до моделювання їх складу, як наслідок хімічних властивостей, форм знаходження в розчинах та будови в кристалічному стані дав змогу науковцям на чолі з В.І. Пехньо встановити кореляцію: склад лікарських сполук, їх форми в розчинах, структура в твердому стані – біологічна активність. В результаті проведених досліджень отримано цілу низку нових біологічно активних

координаційних сполук, які за експериментальними даними перспективні при лікуванні певних онкологічних захворювань, остеопорозу кісток, хімічному вилученні каменів нирок та певних серцево-судинних захворювань.

Пехньо В.І. автор 411 наукових праць, опублікованих в провідних вітчизняних та зарубіжних, в т.ч. 98 англomовних виданнях, серед яких 37 авторських свідоцтв, патентів на винаходи та 171 стаття, з них 265 робіт (122 статті, 21 патент) опубліковані після обрання член-кореспондентом НАН України.

Пехньо В.І. бере участь в організаційній та науково-педагогічній діяльності, при його керівництві захищено 7 кандидатських дисертацій. Наукову діяльність плідно поєднує з педагогічною роботою, протягом ряду років очолював кафедру інформаційних технологій, читав курс лекцій студентам у Мукачівському державному університеті Міністерства освіти і науки України.

Обіймаючи посаду заступника директора інституту з наукової роботи, Василь Іванович Пехньо виконує значну науково-організаційну роботу, є членом Наукової ради НАН України з проблеми "Неорганічна хімія", Спеціалізованої ради по захисту кандидатських та докторських дисертацій при ІЗНХ ім. В.І. Вернадського НАН України, редколегії журналу "Український хімічний журнал", був членом експертної ради з питань проведення експертизи дисертаційних робіт при Міністерстві освіти і науки України з хімічних наук.

Наукові досягнення Пехньо В.І. відмічені Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2004 р.), Почесною грамотою НАН України (2002 р.). У складі авторського колективу Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (1996 р.), Заслужений діяч науки і техніки України з 2013 р.

ПОТОРІЙ МАРІЯ ВАСИЛІВНА

доктор хімічних наук, професор,
Відмінник освіти України, заслужений працівник освіти України

Поторій М.В. народилася 14 листопада 1945 року в с. Макарієво Мукачівського району Закарпатської області. В 1963 році закінчила Ужгородську школу-інтернат №1 і вступила на хімічний факультет Ужгородського держуніверситету, який у 1968 році закінчила з відзнакою, отримавши спеціальність – хімік, викладач хімії, – і була рекомендована для продовження навчання в аспірантурі. З вересня 1968 року Поторій М.В. починає працювати асистентом на кафедрі хімії напівпровідників УЖДУ і працює над підвищенням свого наукового та навчально-методичного рівня. У жовтні 1973 року Поторій М.В. поступає у заочну аспірантуру при кафедрі хімії напівпровідників і переходить працювати на посаду молодшого наукового співробітника ПНДЛ по вивченню складних напівпровідників. У 1980 році Поторій М.В. у Львівському державному університеті ім.І.Я.Франка захищає дисертацію “Получение и исследование физико-химических свойств тройных селенидов, образующихся в системах $Me-V-Se$ ” і здобуває вчений ступінь кандидата хімічних наук. З 1985 року Поторій М.В. працює на посаді старшого наукового співробітника ПНДЛ. У 1992 році одержує вчене звання старшого наукового співробітника.

У 1992 році Поторій М.В. переходить на посаду доцента кафедри хімії твердого тіла і напівпровідників, а в 1994 році в Львівському державному університеті ім. І.Я.Франка захищає докторську дисертацію “Взаємодія в системах $Cu(Ag, Zn, Cd, In, Tl, Sn, Pb, Sb, Bi)-P-S(Se)$ ”. З весни 1995 року Поторій М.В. працює на посаді професора кафедри неорганічної хімії. У 1997 році їй присвоєне вчене звання професора по кафедрі неорганічної хімії. Вона читає лекційні курси “Будова речовини”, “Кристалохімія”, “Симетрія і властивості кристалів”, “Рентгеноструктурний аналіз”, “Загальна хімія”.

Поторій М.В. є спеціалістом по напівпровідниковому матеріалознавству. Вона вивчає фізико-хімічну взаємодію у фосфорвмісних потрійних халькогенідних системах, де в ролі металевого компоненту виступають $Cu, Ag, Zn, Cd, Hg, In, Tl, Sn, Pb, Sb, Bi$, а в ролі халькогену сірка та селен. Для всіх систем побудовані діаграми стану псевдобінарних розрізів та ізотермічні перерізи потрійних систем. Вивчена фізико-хімічна взаємодія в системах на основі потрійних сполук, що дало можливість одержувати матеріали з проміжковими властивостями. У вивчених системах

ідентифіковано 38 потрібних сполук, для 11 з них повністю розшифрована кристалічна структура. Досліджені діаграми стану стали основою науково обґрунтованого вибору методів синтезу та вирощування монокристалів потрібних фаз. Поторій М.В. розроблено оптимальні умови вирощування монокристалів фосфорвмісних потрібних халькогенідів методом направленої кристалізації з розплаву та методом хімічних транспортних реакцій. Проведена кристалохімічна класифікація потрібних фаз. Вперше запропоновано механізм формування фосфорвмісних халькогенідів. Встановлено, що сполуки $\text{Sn}_2\text{P}_2\text{S}_6$ та $\text{Sn}_2\text{P}_2\text{Se}_6$ володіють нестандартно високими значеннями p' -езомодулів і піроелектричних коефіцієнтів, завдяки чому вони можуть бути конкурентноздатними до кристалів тригліцеринсульфату в якості p' -езо- і піродатчиків. На сучасному етапі паралельно з дослідженням нових потрібних фосфорвмісних систем йде розробка технології одержання композиційних та керамічних матеріалів на основі $\text{Sn}_2\text{P}_2\text{S}_6$.

Поторій М.В. є автором більш ніж 150 наукових праць, має 2 авторські свідоцтва про винаходи, нагороджена дипломом другого ступеня за участь у Виставці досягнень народного господарства Української РСР (1990 рік), є автором монографії “Професор М.І.Головей – фундатор наукової школи матеріалознавства на Закарпатті”. М.В.Поторій – член науково-методичної Ради УжНУ, член бібліотечної Ради УжНУ, член вченої Ради хімічного факультету, голова науково-методичної комісії хімічного факультету. За вагомий особистий внесок у розвиток національної освіти та високий професіоналізм в 2004 році Поторій М.В. нагороджена знаком “Відмінник освіти”, а в 2009 році удостоєна почесного звання “Заслужений працівник освіти України”.

СЕКЕРЕШ КАТЕРИНА ЮРІЇВНА

кандидат хімічних наук, доцент

К.Ю.Секереш народилася 5 червня 1936 року в с. Нижній Коропець Мукачівського району Закарпатської області. Середню освіту здобула в 1953 році в Мукачівській СШ №2 ім. Т.Г.Шевченка. В 1953-1958 роках навчалася на хімічному факультеті Ужгородського державного університету, після закінчення якого набула кваліфікацію “Хімік. Вчитель хімії”.

15 серпня 1958 року Катерина Юріївна розпочала трудову діяльність учителем хімії Керецьківської середньої школи Свалявського району. У вересні 1959 року зараховується на посаду інженера науково-дослідної лабораторії по “гартуванню” хімічних реакцій при кафедрі фізичної та колоїдної хімії УЖДУ.

З вересня 1968 року К.Ю.Секереш займається науково-педагогічною діяльністю на посаді асистента кафедри фізичної та колоїдної хімії Ужгородського університету. У 1978 році в Інституті фізичної хімії ім. Л.В.Писаржевського АН УРСР (м. Київ) захистила виконану під керівництвом В.І.Гомоная дисертацію “Вивчення фізико-хімічних властивостей та каталітичної властивості фосфатних каталізаторів у реакції окислення метану” і здобула вчений ступінь кандидата хімічних наук.

У грудні 1979 року К.Ю.Секереш обирається доцентом кафедри фізичної та колоїдної хімії УЖДУ. У відповідному вченому званні затверджена в 1984 році.

К.Ю.Секереш є спеціалістом у галузі фізичної та колоїдної хімії, хімічної кінетики і каталізу. Головним напрямком її наукової діяльності є розвиток теорії і наукових основ приготування селективних каталізаторів окиснення компонентів природного газу та дослідження абсорбційних властивостей природних цеолітів Закарпаття. Нею встановлена кореляція швидкості утворення формальдегіду, селективності каталізаторів від поверхневої кислотності і розподілу кислотних центрів по їх силі. Виявлений зв'язок між кислотністю і електронегативністю катіона. Зроблено припущення, що на поверхні фосфатних каталізаторів є наявні протонні та апротонні кислотні центри, співвідношення яких залежить від температури термообробки каталізаторів. Запропоновано механізм селективного окиснення метану та розроблені наукові основи підбору селективних каталізаторів для окиснення нормальних вуглеводнів. Дослідження адсорбційних властивостей природних цеолітів дозволило їй встановити можливості їх практичного використання.

К.Ю.Секереш є автором понад 110 наукових праць, 8 винаходів.

СМОЛАНКА ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

І.В.Смоланка народився 16 лютого 1927 року в с.Пасіка Свалявського району Закарпатської області. До 1944 року навчався в Мукачівській гімназії, а в 1946 році закінчив СШ №1 м.Мукачева і продовжив навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету.

Після завершення навчання у вузі І.В.Смоланка з серпня 1951 року працював старшим лаборантом кафедри органічної хімії УжДУ. В 1953 році стає аспірантом цієї кафедри і під керівництвом професора Дашкевича Б.М. займається синтезом та дослідженням органічних барвників. У червні 1956 року захищає дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

Випускник аспірантури І.В.Смоланка в 1956 році призначається на посаду асистента кафедри органічної хімії Ужгородського університету, а в 1959 році стає доцентом цієї кафедри. Від 1962 року він протягом 12 років виконує обов'язки завідуючого кафедрою, а в 1974 році обирається на посаду професора кафедри. Тричі, у 1968, 1971 та 1980 роках обирався деканом хімічного факультету УжДУ.

Іван Васильович започаткував на кафедрі органічної хімії Ужгородського університету дослідження з гетероциклізації азот-, кисень-, сірківмісних ненасичених органічних сполук. Під його керівництвом виконано цілий ряд розробок на замовлення хімічних підприємств регіону. Для Перечинського лісохімзаводу була запропонована і впроваджена у виробництво технологія промислового виготовлення етилацетату. Для Хустської фетро-фільцевої фабрики був розроблений оригінальний спосіб проклейки капелюхів. Плідною виявилась його співпраця з інженерно-технічними працівниками Ужгородського механічного заводу.

І.В.Смоланка є автором понад 100 наукових праць, 28 винаходів. Під його керівництвом виконано і захищено 10 кандидатських дисертацій, а його учні Ю.В.Мигалина та С.М.Хрипак стали докторами хімічних наук. За багаторічну плідну науково-педагогічну діяльність він неодноразово нагороджувався Почесними грамотами Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР, Українського правління Всесоюзного хімічного товариства ім.Д.І.Менделєєва.

СТАНІНЕЦЬ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
Лауреат державної премії України
в галузі науки і техніки.

Інститут органічної хімії НАН України,
Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка,
почесний доктор УжНУ

В.І. Станінець народився 4 січня 1934 року в с. Арданово Іршавського району Закарпатської області. В 1951 році закінчив середню школу в с. Кам'янське, що на Іршавщині, і продовжив навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету. Диплом про вищу освіту одержав у 1956 році. В 1957-1959 роках працював у Закарпатській геолого-розвідувальній експедиції.

З 1 грудня 1959 року В.І. Станінець навчався в аспірантурі Інституту органічної хімії Академії наук України, де під керівництвом академіка Є.О. Шилова виконав та у 1962 р. захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук.

З 1961 року В.І.Станінець працює в Інституті органічної хімії АН України на посаді молодшого, а з 1965 р. - старшого наукового співробітника. В 1971 році захистив дисертацію і здобув вчений ступінь доктора хімічних наук. У 1973 році призначається завідувачем відділу механізмів органічних реакцій. В 1973 р. йому присвоєно вчене звання професора.

Василь Іванович є відомим вченим у галузі кінетики і механізмів органічних реакцій та органічного синтезу. Він є співавтором понад 350 наукових праць, 65 винаходів, автором однієї та співавтором двох монографій. Під його керівництвом виконано 17 кандидатських дисертацій; при його консультативній допомозі захищено 5 докторських дисертацій. Протягом 1973-1996 років він викладав спецкурс з механізмів органічних реакцій для студентів Київського національного університету ім.Т.Г. Шевченка.

За плідну співпрацю з кафедрою органічної хімії Ужгородського національного університету з підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації у 2000 році В.І. Станінцю присвоєно звання почесного доктора університету.

З 1973 року Василь Іванович є членом кваліфікаційних рад по захисту кандидатських та докторських дисертацій при Інституті органічної хімії НАН України та Київському національному університеті ім. Т.Г. Шевченка.

Наукові досягнення В.І. Станінця в 1993 році були відзначені Державною премією України в галузі науки та техніки.

СУХАН ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

доктор хімічних наук, професор
Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка,
Лауреат премії ім Л.В.Писаржевського НАН України,
Лауреат премії імені Тараса Шевченка
Київського національного університету,
Почесний професор ДВНЗ «УжНУ»

В.В.Сухан народився 23 серпня 1936 року в с.Чинадієво Мукачівського району Закарпатської області. В цьому ж селі закінчив середню школу і продовжив навчання на хімічному факультеті Ужгородського державного університету, який закінчив у 1958 році. Протягом 1960-1963 років навчався в аспірантурі при кафедрі аналітичної хімії Київського державного університету ім.Т.Г.Шевченка. На цій же кафедрі працював інженером, асистентом, старшим викладачем, доцентом, професором. Дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата хімічних наук захистив у 1963 році, вчений ступінь доктора хімічних наук йому присвоюється у 1981 році, а вчене звання професора у 1983 році.

В.В.Сухан є відомим в Україні та поза її межами вченим у галузі аналітичної хімії, одним із представників визнаної у світі наукової школи академіка А.К.Бабка з хімії комплексних сполук та їх застосування в аналізі. Даний напрямок наукових досліджень під його керівництвом успішно розвивається в Київському національному університеті упродовж тривалого часу.

Наукові інтереси і найбільш вагомі результати досліджень очолюваного Василем Васильовичем колективу пов'язані з розробкою аналітичних методів контролю вмісту металів у різноманітних об'єктах аналізу, які ґрунтуються на реакціях комплексоутворення з неорганічними і, переважно, органічними лігандами. Для розділення і концентрування речовин застосовані такі міжфазні процеси, як екстракція та сорбція, а для заключного визначення металів – метод атомної абсорбційної спектроскопії в низькотемпературному полум'ї пропан-бутан-повітря або безпосередньо спектральні характеристики комплексів на поверхні носіїв. Досліджені фотометричні реакції в упорядкованому міцелярному середовищі поверхнево-активних речовин (ПАР).

В.В.Суханом вперше проведені систематичні дослідження екстракції в системах іон металу – органічна основа – монокарбонова кислота (МКК) – CHCl_3 і в практику

аналітичного контролю впроваджені ефективні способи розділення, 100-450-кратного концентрування і наступного визначення іонів металів у природних водах. Виявлено, що при введенні аліфатичних або гетероциклічних амінів в екстракційні системи з індивідуальними МКК різної молекулярної маси виникають значні синергетичні ефекти. Доведено, що екстрагентами металів є солі амінів з МКК, в органічній фазі утворюються амінокарбоксилатні комплекси, значно розширюються оптимальні межі рН практично повної екстракції, істотно зростає екстракційна ємність неводної фази, пригнічуються гідролітичні процеси тощо. Серед принципово нових і важливих результатів слід виділити винайдення нових аналітичних способів екстракції металів без застосування токсичних органічних розчинників рідкими водними фазами асоціатів макроциклічних або ациклічних поліефірів з трихлороцтовою МКК.

В.В.Сухан плідно займається науково-організаційною та педагогічною діяльністю. Упродовж 1986-2000 років завідував кафедрою аналітичної хімії, протягом 1986-1997 років очолював деканат хімічного факультету Київського національного університету ім.Т.Г.Шевченка. Він входить до складу спеціалізованої ради по захисту докторських дисертацій в Київському університеті та Фізико-хімічному інституті НАН України ім.О.В.Богатського (м.Одеса). Від 1996 до 2002 року був співголовою Наукової ради з аналітичної хімії НАН України, входив до складу редколегій “Українського хімічного журналу”, журналу “Хімія і технологія води”, “Вісника Київського Університету”. Під його керівництвом виконано і захищено вісім кандидатських дисертацій.

Василь Васильович є автором понад 296 наукових публікацій, 37 винаходів. Йому належать монографії “Аналитическая химия серебра” (М., “Наука”, 1975), “Маскирование и демаскирование в аналитической химии” (М., “Наука”, 1991), підручник “Аналітична хімія природного середовища” (К., “Либідь”, 1996). Він є співавтором трьох навчальних посібників, перекладачем двох аналогічних посібників з німецької та російської мов. У 1991 році він став Лауреатом премії ім Л.В.Писаржевського НАН України, а в 1994 році – Лауреатом премії імені Тараса Шевченка Київського національного університету.

СУХАРЕВ СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

доктор хімічних наук, професор

Сухарев С.М. народився 28 січня 1971 року в м. Мукачево Закарпатської області. У 1988 закінчив Мукачівську ЗОШ №1 і вступив на хімічний факультет Ужгородського державного університету, який закінчив у 1993 році.

У період 1993-1996 рр. Сухарев С.М. навчався в аспірантурі при кафедрі аналітичної хімії Ужгородського державного університету (науковий керівник – проф. Чундак С.Ю.).

У період 1996-2002 рр. працював у Лабораторії по контролю за якістю продуктів харчування Закарпатського обласного управління у справах захисту прав споживачів, пройшовши шлях від спеціаліста II категорії до завідувача цієї лабораторії, яким призначений у вересні 1998 року.

У 1998 році в Українському державному хіміко-технологічному університеті (м. Дніпропетровськ) Сухарев С.М. захистив дисертацію на тему «Аналітичне використання іонних асоціатів алюмінію з гідрозонами та основними барвниками» з присудженням наукового ступеня кандидата хімічних наук (спеціальність 02.00.02 – аналітична хімія).

В період 1997-2002 рр. працював за сумісництвом асистентом кафедри аналітичної хімії та хімічної технології та виробничої екології Ужгородського університету, з 2001 року – доцентом кафедри хімічної технології та виробничої екології, яка з 2002 року перейменована на кафедру екології та охорони навколишнього середовища.

З 2002 року на постійній основі працює на посаді доцента, а з 2013 року – професора кафедри екології та охорони навколишнього середовища Ужгородського національного університету. Вчене звання доцента присвоєно у 2004 році. Сухарев С.М. є провідним лектором кафедри екології та охорони навколишнього середовища (річне лекційне навантаження становить 220-330 годин) і для студентів читає як нормативні фахові навчальні дисципліни спеціальності кафедри («Вступ до фаху», «Загальна екологія (та неоекологія)», «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище», «Екологічна безпека», «Техноекологія»), так і курс «Основи екології» для студентів хімічного факультету та інших факультетів (фізичний, медичний, інженерно-технічний).

У 2012 році у Фізико-хімічному інституті ім. О.В. Богатського НАН України (м. Одеса) Сухарев С.М. захистив дисертацію на тему: «Комплекси металів з органічними похідними гідразину в спектроскопічних методах аналізу природних і технічних об'єктів» з присудженням наукового ступеня доктора хімічних наук (спеціальність 02.00.02 – аналітична хімія).

Сфера наукових інтересів Сухарева С.М.: спектроскопічні методи аналізу; використання комплексів в аналітичній хімії; радіологічні методи аналізу; моніторинг об'єктів довкілля; оцінка екологічного стану об'єктів навколишнього природного середовища; природоохоронні технології, екологічний менеджмент, тощо.

Сухарев С.М. був співкерівником трьох держбюджетних наукових тем:

- 2006-2008 рр. ДБ-621П «Розробка та застосування нових комплексних екологічно безпечних технологій очистки побутових і промислових стічних вод», номер державної реєстрації 0105U009070;

- 2009-2010 рр. ДБ-731П «Розробка та оптимізація методик моніторингу вмісту сполук важких металів в об'єктах навколишнього природного середовища», номер державної реєстрації 0109U000888;

2011-2012 рр. ДБ-780П «Фоновий моніторинг заповідних територій національних природних парків Західних Карпат», номер державної реєстрації ДР-0111U001658.

Приймав участь у наступних міжнародних наукових проектах: 2005-2006 рр. Угорсько-Українського спільного гранту «Розробка системи моніторингових досліджень стану забруднення довкілля прикордонних територій регіону БЕРЕГ», реєстраційний номер HU 2003/004-347-05-02-02; 1999-2002 рр. Гранти УНТЦ № 2172 та № 576 (Інституті електронної фізики НАН України).

Сухарев С.М. працює у складі редколегій наукових фахових видань України, зокрема є відповідальним секретарем редколегії Наукового вісника Ужгородського університету. Серія «Хімія», членом редколегії Наукового вісника Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки: «Хімічні науки».

Сухарев С.М. є автором понад 200 наукових і навчально-методичних праць, співавтором 3 монографій, 2 навчальних посібників з Грифом МОН України, 5 патентів України на винаходи.

Під керівництвом Сухарева С.М. захищена одна кандидатська дисертація (Делеган-Кокайко С.В., спеціальність 02.00.02 – аналітична хімія, 2013 рік), одна дисертація представлена у 2015 року до захисту (Симканич О.І., спеціальність 21.06.01 – екологічна безпека).

ХРИПАК СТЕПАН МИХАЙЛОВИЧ

22.12.1929 – 14.07.2004

доктор хімічних наук, професор,
Відмінник освіти України, Винахідник СРСР

С.М. Хрипак народився 22 грудня 1929 року в селі Нижнє Солотвино Ужгородського району Закарпатської області. У 1957 році закінчив хімічний факультет Ужгородського державного університету. Свою трудову й наукову діяльність С.М. Хрипак розпочав з дослідження ґрунтів Закарпатської області на посаді інженера, старшого інженера. Згодом завідував лабораторією.

З 1959 року С.М. Хрипак працює на кафедрі органічної хімії Ужгородського університету. Тяга до знань, бажання стати кваліфікованим спеціалістом привели С.М. Хрипака до аспіран-тури при кафедрі органічної хімії Ужгородського університету. З 1961 року аспірант С.М. Хрипак працює над темою своєї дисер-таційної роботи дослідження в галузі хімії гетероциклічних сполук, а саме: електрофільну гетероциклізацію ненасичених тіосечовин. Науковим керівником його кандидатської дисертаційної роботи був відомий хімік кандидат хімічних наук, доцент І.В. Смоланка. Науковим консультантом роботи був кандидат хімічних наук, старший науковий співробітник Інституту органічної хімії НАН України В.І. Станінець. Ця тісна дружба двох вчених В.І. Станінця і С.М. Хрипака плідно продовжувалась більше сорока п'яти років. 14 лютого 1968 року С.М.Хрипак успішно захистив кандидатську дисертацію в Інституті органічної хімії АН УРСР (м. Київ), здобувши вчений ступінь кандидата хімічних наук. Після закінчення аспірантури С.М. Хрипак працював асистентом, старшим викладачем, доцентом кафедри органічної хімії УжНУ. Вчене звання доцента йому присвоєно 21 квітня 1971 року. Наукова діяльність С.М. Хрипака – повчальний приклад поєднання фундаментальних досліджень з інтересами практики. Переконливим прикладом “зворотного зв'язку” теорії й практики є цикл робіт з цілеспрямованого синтезу похідних 1,2,4-триазол-3-тіону й тієно[2,3-*d*]піримідину, які знайшли своє використання як ефективні фунгіциди, бактерициди, інсектициди, інгібітори росту, гербіциди та вакуумні фоторезисти, і це відображено в чисельних авторських свідоцтвах на винаходи.

С.М. Хрипак був надзвичайно працювитою людиною і часто до пізнього вечора працював в лабораторії. При консультативній допомозі В.І. Станінця в 1991 році в Київському державному університеті С.М. Хрипак успішно захистив докторську

дисертацію “Синтез і реакції у ряду тієно[2,3-*d*]піримідину”. В 1993 році С.М. Хрипаку присвоєно вчене звання професора. С.М. Хрипак щедро ділився своїми знаннями, науковим досвідом зі своїми учнями. Під його керівництвом стали кандидатами хімічних наук А.А. Добош, В.І. Якубець, М.В. Сливка, Р.І. Васькевич.

Науковий доробок С.М. Хрипака складає більше 200 наукових праць, опублікованих в провідних наукових журналах. Його ім'я внесено до міжнародного банку даних як одного з провідних спеціалістів у галузі хімії гетероциклічних сполук. С.М. Хрипак був нагороджений відзнаками “Відмінник освіти” та “Изобретатель СССР”. В останні роки своєї насиченої наукової діяльності С.М. Хрипак розпочав роботу над створенням монографії “Синтез та властивості тієно[2,3-*d*]піримідинів” (вийшла з друку в 2009 році), тематиці якої було присвячено ліву частину його наукових здобутків.

ЧУНДАК СТЕПАН ЮРІЙОВИЧ

доктор хімічних наук, професор,
завідувач кафедри екології та
охорони навколишнього середовища,
Заслужений професор ДВНЗ «УжНУ»

Чундак С.Ю. народився 30.03.1947 р. в с. Стрипа Ужгородського району Закарпатської області в сім'ї селян.

В 1965 р. закінчив Великолазівську СШ з медаллю і поступив на I курс хімічного факультету УжДУ, який закінчив у 1970 р. В тому ж 1970 р. поступив в аспірантуру при кафедрі загальної та неорганічної хімії, яку закінчив 30 грудня 1974 року. В період з травня 1971 р. по травень 1972 р проходив дійсну строкову військову службу. З січня 1975 р. по травень 1978 р. працював інженером, зав. лабораторіями кафедри загальної та неорганічної хімії.

В 1977 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Координационные соединения 3d-металлов с гидразидами нефтяных, фенилуксусной кислот и их салицилиденгидразонами».

З 1978 по 1988 рр. асистент кафедри аналітичної хімії. З 1988 по 1998 рр. доцент цієї ж кафедри.

В 1992 р. обраний за конкурсом на посаду завідувача кафедрою аналітичної хімії. На цій посаді пропрацював до 1 вересня 2001 року.

В 1996 р. захистив докторську дисертацію в Інституті загальної та неорганічної хімії ім. В.І.Вернадського на тему: «Координационная химия 3d-металлов с органическими полидентатными производными гидразина», в грудні 1998 р. отримав вчене звання професора.

З 1 вересня 2001 року призначений на посаду завідувача кафедрою хімічної технології та виробничої екології УжНУ, яка з 2002 р. дістала назву кафедри екології та охорони навколишнього середовища. На цій посаді працює по сьогоднішній день.

Під його керівництвом захищено 4 кандидатські та 1 докторську дисертації. В даний період керує науковою роботою ще 2 пошукачів.

В період 1984-1985 навч. року знаходився на стажуванні в Ново-Садському університеті (Сербія).

Має наукові публікації у виданнях СРСР (журнал неорганической химии, журнал координационной химии, журнал аналитической химии), вітчизняних –

українських (Український хімічний журнал, Хімія і технологія води), престижних зарубіжних журналах (Transition Metal Chemistry, Monatshefte für Chemie, Acta Crystallografika, Therm Analysis, Zeitschrift für anorganische Chemie, Tetrahedron) та ін. Приймав участь в роботі багатьох Всесоюзних, Республіканських, Міжнародних конференцій по неорганічній та аналітичній хімії. Є автором та співавтором більше 200 наукових публікацій, біля 26 методичних посібників та методичних розробок, є співавтором 16 патентів України на винахід, а також співавтором 2-х навчальних посібників з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту.

На даний час виконує доручення голови редколегії журналу Науковий Вісник Ужгородського університету, серія Хімія, член Ради факультету та Вченої ради університету, член Координаційної Ради НАН України з неорганічної хімії, член науково-методичної комісії з екології МОН України.

У вересні 2015 р. рішенням Вченої ради Ужгородського національного університету йому присуджено почесне звання «Заслужений професор УжНУ».

ШМАНЬКО ПАВЛО ІВАНОВИЧ

кандидат хімічних наук, доцент

Серед викладачів хімічного факультету, які внесли значний вклад у відкриття спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища» та розвиток кафедри екології та охорони навколишнього середовища був кандидат хімічних наук, доцент Шманько Павло Іванович.

Шманько П.І. народився 11 листопада 1946 р. в с. Копинівці Мукачівського району Закарпатської області. У 1964 р. закінчив Копинівську середню школу і поступив на навчання на хімічний факультет Ужгородського державного університету. У 1969 р. він успішно завершив навчання в університеті, отримав диплом про вищу освіту і Державною комісією з розподілу молодих спеціалістів був направлений на роботу в одну із середніх шкіл Житомирської області. Одночасно з отриманням диплома П.І.Шманько отримав рекомендацію в аспірантуру, чим успішно скористався, і в листопаді 1969 р. був зарахований до аспірантури при кафедрі загальної та неорганічної хімії. Однак у грудні цього ж року був призваний на строкову військову службу.

З 1 січня 1971 р. П.І.Шманько продовжив навчання в аспірантурі. Під керівництвом доцента Буцка С.С. він займався синтезом та дослідженням будови і властивостей комплексних сполук 3d-металів з гідразидами бензойних кислот. На основі цих досліджень ним було захищено кандидатську дисертацію 28 березня 1977 р. в Інституті фізичної хімії ім. Л.В.Писаржевського АН УРСР (м. Київ) і отримав наукову ступінь кандидата хімічних наук.

З січня 1974 р. П.І.Шманько працює на посаді асистента кафедри загальної та неорганічної хімії, а з вересня 1984 року – доцентом цієї ж кафедри.

З 1993 р. по вересень 2001 р. П.І.Шманько завідував кафедрою хімічної технології та виробничої екології у створенні якої брав активну участь. Під його керівництвом на кафедрі була проведена велика робота по відкриттю у червні 1993 року нової спеціальності по підготовці спеціалістів-екологів. Відкриття нової спеціальності вимагало розробки нового навчального плану, читання студентам нових навчальних курсів, тощо. З цим завданням П.І.Шманько успішно справився.

Разом з тим Павло Іванович продовжував активно займатися науковими дослідженнями в області хімії координаційних сполук. Він є автором та співавтором

понад 70 наукових праць, які опубліковані у відомих фахових виданнях. З вересня 2001 року працював старшим науковим співробітником науково-дослідної частини університету.

П.І.Шманько був активною людиною, толерантною, високо інтелектуальною. Його любили та поважали колеги по роботі, студенти. Протягом багатьох років співав у хорівій капелі викладачів університету «Боян».

На жаль важка хвороба давала про себе знати і 15 лютого 2008 року П.І.Шманько відійшов у вічність. Але світла пам'ять про Павла Івановича Шанька залишилась у спогадах колег та учнів.